

Dibuku ya **DANYELE** **NKOTOLO**

Danyelee vwandaka muntu ya dikanda mosi ya mfunu ya Yuda. Yandi vwandaka mosi na bantwenya, na kati ya ba-Zwife yina ba nataka na ngolo kuna na Babilone, yinsi ya nzenza. Ba nataka yandi na yinsi ya Babilone keba ve na 606 to 605 tekila mbutukulu ya Yesu-klisto. Yandi salaka kisalu ya Nzambi bamvula 70 kuna na yinsi ya Babilone mpe na yinsi ya Pelese, mpe nkumbu ya yandi zola kutuba «Nzambi ke fundisaka.» Na bantangu yina, Yinzo ya Nzambi, kuna na Yelusalemi vwandaka me mwangana. Ba vwandaka me nata yimeni ba-Zwife ya nkaka na Babilone.

Na balumoni mpe na mambu Danyelee vwandaka tuba, yandi ke na kukindisa bantu na kutula kivuvu ya bawu na Yave mpe na kuvibidila na kati ya bampasi.

Ndambu ya ntete ya dibuku yayi (Dan 1-6) ke na kuzabisa wapi mutindu ntwenya yina ba ke bokilaka Danyelee vwandaka vibidila na kati ya bampasi na yinsi ya nzenza, kintwadi na bampangi ya yandi tatu. Danyelee vwandaka bangula balumoni mpe bandosi ya bantinu.

Na ndambu ya zole ya dibuku yayi (Dan 7-12), Nzambi kwizaka lakisa Danyelee balumoni mingi, yina vwandaka lakisa bidimbu ya bantangu ya yimbi mpe ya bantangu ya mbote ya bayinsi ya bintinu. Nzambi lakisaka mpe balumoni yina

me tadila yinsi ya kintinu ya ba-Ngeleke yina fwanaka kwiza.

Dibuku yayi kele ya kukabuka mutindu yayi:

Ndambu ya ntete (Dan 1–6):

- Danyele mpe bampangi ya yandi na Babilone (Dan 1)
- Mbangululu ya ndosi ya Nabukadenesale (Dan 2)
- Bampangi ya Danyele na kati ya kifule ya tiya (Dan 3)
- Nabukadenesale zimbisaka kimfumu ya yandi (Dan 4)
- Mbangululu ya lumoni ya ntinu Belesasale (Dan 5)
- Danyele na kati ya dibulu ya bankosi (Dan 6)

Ndambu ya zole (Dan 7–12):

- Lumoni ya bibulu yiya (Dan 7)
- Lumoni ya dimeme na nkombo ya mbakala (Dan 8)
- Lusambulu ya Danyele (Dan 9)
- Balumoni samu na bayinsi ya bintinu yina ke kwiza (Dan 10–12).

Danyele mpe bampangi ya yandi na Babilone

¹ Na mvula ya tatu ya kintinu ya Yoyakime yina vwandaka ntinu ya Yuda, Nebukadenesale, ntinu ya Babilone kwizaka zunga Yelusalemi samu na kunwanisa yawu.

² Mfumu yekulaka Yoyakime, ntinu ya Yuda, mpe mwa ndambu ya bisalulu ya longo ya Yinzo ya Nzambi na maboko ya Nebukadenesale. Nabukadenesale nataka bawu na Babilone, kisika vwandaka yinzo ya banzambi ya yandi. Yandi

tulaka bisalulu ya longo na kati ya kibumbulu ya bimvwama ya banzambi ya yandi.

³ Ntinu tumisaka Asepenaze, mfumu ya bantu ya mfunu yina ke salaka na ntinu. Ntinu tumisaka yandi na kwenda baka bana ya bantinu to ya bamfumu na kati-kati ya bantu ya Isayeli.

⁴ Yandi tumisaka basoola bantwenya yina vwandaka na banzutu ya kuyilama mbote, ya kitoko, bayina vwandaka na ndwenga, mayela mingi, mayela ya kuyindulaka mambu. Bantwenya yango fwana kuvwanda ya kulunga na kusala na yinzo ya ntinu. Ba lakisa bawu mpe mutindu ya kusonika mpe ya kuzonza ndinga ya bantu ya Babilone.

⁵ Ntinu tumisaka ti, konso kilumbu, ba fwana kupesaka bawu madya ya mesa ya yandi na vinu yina yandi ke kunwaka. Ba fwana kupesa bawu mpe ndongosolo na bamvula tatu. Na manima, bawu ke banda na kusadilaka ntinu.

⁶ Na kati ya bayina ba soolaka, ya vwandaka na Danyele, Ananya, Misayeke mpe Azalya. Bawu vwandaka bantu ya Yuda.

⁷ Mfumu ya bisadi ya ntima ya ntinu pesaka bawu bankumbu ya malu-malu: Danyele ba pesaka yandi nkumbu Beletesasale. Ananya ba pesaka yandi nkumbu Sadelake. Misayeke ba pesaka yandi nkumbu Mesake mpe Azalya ba pesaka yandi nkumbu Abede-Nengo.

⁸ Samu na kuvwanda kaka ya Kuvedila, Danyele bakaka lukanu ya kumanga na kudya madya ya ntinu mpe na kunwa vinu ya yandi. Yandi lom-

baka na mfumu ya bisadi ya ntima ya ntinu na kubika na kukwika yandi na kusumuka.

⁹ Nzambi salaka ti mfumu ya bisadi ya ntima ya ntinu kutala Danyele kyadi mpe kulakisa Danyele bumbote.

¹⁰ Kasi mfumu ya bisadi ya ntima ya ntinu tubaka na Danyele: «Mu ke na boma ya mfumu ya munu, ntinu. Ni yandi bakaka nzengolo na mutindu ya madya mpe malafu yina beno fwana kuzwaka. Kana yandi tala nge na kizizi ya mutindu ya nkaka na bantwenya yina ke na bamvula mosi na nge, samu na beno, ntinu lenda kufwa munu.»

¹¹ Na yina, Danyele zabisaka na nkebi yina mfumu ya bisadi ya ntima ya ntinu pesaka kiyeko ya kukebaka yandi na bampangi ya yandi Ananya, Misayeke mpe Azalya:

¹² «Beto kele bisadi ya nge. Mulemvo ya nge, meka beto na kati ya bilumbu kumi na kupesaka beto kaka ndunda mpe maza ya kunwa.

¹³ Nge ke tala wapi mutindu ke vwandila bizizi ya beto mpe ya bantwenya yina ke kudyaka madya ya ntinu. Na manima, nge ke sala luswaswanu mpe nge ke zaba yinki nge fwana kusala na bisadi ya nge.»

¹⁴ Muntu yina ndimaka dibanza ya bawu mpe yandi mekaka Danyele na bampangi ya yandi bilumbu kumi.

¹⁵ Na nsuka ya bilumbu kumi yina, ba talaka ti, Danyele na bampangi ya yandi vwandaka na bizizi ya mbote. Bawu vwandaka na banzutu ya mbote kulutula bantwenya nyonso yina vwandaka kudyaka madya ya ntinu.

¹⁶ Katuka ntangu yina, muntu yina bandaka na kukatulaka madya mpe malafu yina vwandaka pesama samu na bawu. Yandi vwandaka pesa bawu kaka ndunda.

¹⁷ Nzambi pesaka na bantwenya yiya yayi, luz-abu, mayela ya mukanda mpe ndwenga. Danyele vwandaka bangula balumoni nyonso mpe bandosi nyonso.

¹⁸ Ntangu yina ntinu zengaka samu na kumatina yandi bantwenya vwandaka me lunga. Na yina, mfumu ya bisadi ya ntima ya ntinu nataka bantwenya yina na sika ya ntinu Nebukadenesale.

¹⁹ Ntinu sololaka na bawu. Na kati-kati ya bantwenya yina ba natinaka ntinu, ata mosi vwandaka mutindu Danyele, Ananya, Misayele mpe Azalya. Na yina, bawu bandaka na kusala na sika ya ntinu.

²⁰ Konso ntangu yina ntinu vwandaka yufula bawu dyambu yina vwandaka lomba ndwenga na mayela ya kuswasikisa, yandi vwandaka tala ti, bawu vwandaka na mayela ya kulutila bambala kumi na banganga mpe bantu nyonso ya bampandu ya kimfumu ya yandi nyonso.

²¹ Ni mutindu yayi Danyele zingilaka na kusalaka na sika ya ntinu tii na mvula yina Siluse kumaka ntinu.

2

Ndosi ya ntete ya ntinu Nabukadenesale

¹ Na mvula ya zole ya kintinu ya Nebukadenesale, ntinu Nebukadenesale kuzwaka bandosi.

Yandi vwandaka dyaka ve na kizunu mpe yandi vwandaka lala dyaka ve pongi ya mbote.

² Ntinu tumisaka ba bokila bantu yina ke talaka, banganga, na bantu ya bampandu, samu ti ba zabisa mpe ba bangula yandi bandosi. Bawu kwizaka mpe bawu kwendaka telama na mantwala ya ntinu.

³ Mpe ntinu tubaka na bawu: «Mu me sala ndosi mosi mpe mu ke dyaka na kizunu ve. Mu zola kubakula nsasa ya ndosi yango.»

⁴ Bantu ya bampandu vutulaka na ntinu, na ndinga ya alameye mutindu yayi: «Bika ti ntinu kuzinga bantangu nyonso! Zabisa beto bisadi ya nge ndosi yina nge me lota mpe beto ke bangudila nge yawu.»

⁵ Ntinu vutulaka na bantu ya bampandu: «Lukanu yina mu me baka ni yayi: Kana beno zabisa ve munu ndosi mpe kana beno bangudila munu yawu ve, ba ke saasa beno mpe bayinzo ya beno ke kuma mazala.

⁶ Kasi, kana beno zabisa munu ndosi mpe beno bangudila munu yawu, mu ke pesa beno makabu ya mingi mpe mu ke zangula beno. Na yina, beno zabisa munu ndosi mpe beno bangudila munu yawu.»

⁷ Na mbala ya zole, bawu tubaka na ntinu: «Bika ti ntinu kuzabisa ndosi na beto bisadi ya yandi mpe beto ke bangudila yandi yawu.»

⁸ Ntinu vutulaka: «Ya tsyelika, mu ke na kutala ti beno ke na kuzola kulutisa munu ntangu samu ti, beno zaba mutindu ya lukanu yina mu me baka.

⁹ Kana beno zabisa munu ve ndosi yina, beno nyonso ke kuzwa kitumbu mosi. Benome wisana

samu na kwiza zonza mambu ya luvunu na mantwala ya munu, samu na kutala kana mambu ke soba. Ve, beno zabisa munu ndosi mpe kuna, mu ke zaba ti beno ke lenda na kubangudila munu yawu.»

¹⁰ Bantu ya bampandu vutulaka na ntinu: «Ata muntu awa na ntoto lenda kusala dyambu yina ntinu ke na kulomba. Ya kele mpe ve na ntinu mosi yina vwandaka na bunene to na lulendo me lombaka kima ya mutindu yayi na muntu yina ke talaka mambu, na nganga mosi to na muntu ya bampandu.

¹¹ Dyambu yina ntinu ke na kulomba kele mpasi mingi. Ya kele ve na muntu yina lenda kuzabisa ntinu dyambu yayi, kana kaka banzambi ve. Kasi banzambi ke zingaka ve na kati ya yinza ya bantu.»

¹² Na yina, ntinu kumaka na nkele ya kulu-tila. Yandi tumisaka ti ba kufwa bantu nyonso ya ndwenga ya Babilone.

¹³ Nsangu ya nzengolo ya kufwa bantu nyonso ya ndwenga mwanganaka. Ba kwendaka sosa mpe Danyeले na bampangi ya yandi samu na kufwa bawu.

Nzambi lakisaka Danyeले ndosi ya ntinu

¹⁴ Danyeले kwendaka solola na Aleyoke na mayela mpe na nkebolo nyonso. Aleyoke vwandaka mfumu ya bankebi ya ntinu. Ni yandi kubamaka samu na kwenda kufwa bantu ya ndwenga ya Babilone.

¹⁵ Danyeले yufulaka na Aleyoke, mfumu ya bankebi ya ntinu: «Samu na yinki ntinu me baka nzengolo ya ngolo mutindu yayi?» Aleyoke

zabisaka na Danyeale wapi mutindu vwandaka dyambu yango.

¹⁶ Na yina, Danyeale kwendaka na sika ya ntinu. Yandi lombaka na ntinu na kubikila yandi mwa ntangu samu ti yandi zabisa na ntinu mbangululu ya ndosi.

¹⁷ Na manima, Danyeale vutukaka na yinzo. Yandi zabisaka dyambu yina na bampangi ya yandi Ananya, Misaye mpe Azalya.

¹⁸ Yandi zabisaka bawu na kulomba kyadi ya Nzambi ya mazulu samu na mansweki yina. Samu ti, ba kufwa ve Danyeale na bampangi ya yandi mpe bantu ya nkaka ya ndwenga ya Babilone.

¹⁹ Na mpimpa, Danyeale kuzwaka lumoni ya mansweki yina. Na yina, Danyeale kembilaka Nzambi ya mazulu.

²⁰ Danyeale tubaka:

«Bika ti nkumbu ya Nzambi
kukembuswa bantangu nyonso.
Samu ti, ndwenga mpe lulendo kele ya yandi.»

²¹ «Yandi ke sobaka bantangu mpe mambu nyonso. Yandi ke katulaka bantinu mpe ke tulaka bantinu. Yandi ke pesaka ndwenga na bantu ya ndwenga, mpe yandi ke pesaka luzabu na bantu ya mayela.

²² Yandi ke lakisaka mansweki ya kubumbama. Yandi zaba yinki ke ya kubumbama na kati ya kitombe,
mpe nsemo ke lezimaka na sika ya yandi.»

²³ «Nge Nzambi ya bankooko ya munu,
mu ke na kusiika nge mpe mu ke na kukembila
nge

samu na ndwenga mpe ngolo yina nge me pesa munu.
Nge me lakisa munu dyambu yina beto vwandaka me lombana nge,
mpe nge me lakisa beto dyambu ya ntinu.»

²⁴ Na manima, Danyele kwendaka na sika ya Aleyoke, yina ntinu tumisaka na kwenda kufwa bantu nyonso ya ndwenga ya Babilone. Danyele kwendaka zabisa yandi: «Bika kufwa bantu ya ndwenga ya Babilone! Nata munu na sika ya ntinu. Mu ke zabisa mpe mu ke bangudila ntinu ndosi ya yandi.»

²⁵ Na nswalu nyonso, Aleyoke nataka Danyele na sika ya ntinu mpe yandi tubaka: «Na kati ya bantu yina beto bakaka na ngolo kuna na Yuda, mu me kuzwa muntu yina lenda kuzabisa mpe kubangula ndosi ya ntinu.»

Kiteki ya makulu ya kulemba

²⁶ Ntinu yufulaka na Danyele, yina ba vwandaka bokila mpe Beletesasale: «Ya tsyelika, nge lenda zabisa munu ndosi yina mu salaka mpe kubangudila munu yawu?»

²⁷ Na mantwala ya ntinu, Danyele vutulaka: «Mansweki yina ntinu ke na kulomba ba zabisa yandi, ata muntu ke lenda na kuzabisa yandi yawu, ya vwanika bantu ya ndwenga, banganga, bantu yina ke talaka to bantu ya bampandu.

²⁸ Kasi na zulu, ya kele na Nzambi mosi yina ke lakisaka mansweki mpe ni yandi me lakisa na ntinu Nabukadenesale mambu yina ke salama na bilumbu yina ke kwiza. Ntinu, ndosi yina nge

salaka, balumoni yina nge kuzwaka na yisi ya pongi ni yayi:

²⁹ Ntinu, na ntangu nge vwandaka ya kulala, nge kuzwaka mabanza na mambu yina ke salama na bilumbu yina ke kwiza. Muntu yina ke lakisaka mansweki, me lakisa nge mambu yina ke salama.

³⁰ Kana ba me lakisa munu mansweki yayi, yawu zola kutuba ve ti, ni munu me lutila bantu nyonso na ndwenga. Kasi yawu kele samu ti, ntinu kuzwa mbangululu ya ndosi ya yandi mpe ti yandi kuzaba yinki ke na kukwamisa ntima ya yandi.

³¹ Ntinu, lumoni yina nge kuzwaka ni yayi: Nge talaka kiteki ya nene. Kiteki yango vwandaka nene ya kulutila mpe yawu vwandaka lezima mingi. Yawu vwandaka ya kutelama na mantwala ya nge mpe yawu vwandaka ya nsisi.

³² Kiteki yango vwandaka na yintu ya wolo ya kuvedila, ntulu mpe maboko ya yawu vwandaka ya palata, kivumu mpe mabunda ya yawu vwandaka ya kisengo ya mbwaki.

³³ Mitanga ya yawu vwandaka ya bisengo, yisi ya makulu ya yawu vwandaka ya bisengo mpe ya ntoto ya kuya.

³⁴ Nge vwandaka tala kiteki yina tii na ntangu yina ditadi mosi kwabukaka yawu mosi. Yawu kwizaka bula yisi ya makulu ya kiteki yina vwandaka ya bisengo mpe ya ntoto ya kuya. Mpe yawu mwangisaka makulu yango.

³⁵ Kaka na mbala mosi, kisengo na ntoto ya kuya mpe kisengo ya mbwaki, wolo na palata, nyonso mwanganaka mutindu matiti yina mupepe ke kat-

ulaka na kisika yina ba ke bulaka bambuma, mpe ata kima bikanaka. Kasi ditadi yina kwizaka tuta kiteki, yawu kumaka mongo ya nene mpe yawu bakaka ntoto nyonso.

³⁶ «Ni ndosi yina ntinu kuzwaka mpe beto ke bangudila yandi yawu.

³⁷ Ntinu, nge kele ntinu ya bantinu, samu ti Nzambi ya mazulu me pesa nge kimfumu, lulendo, ngolo mpe nkembo.

³⁸ Nzambi me tula bantu, bibulu ya mfinda mpe bandeke ya mazulu na yisi ya lutumu ya nge. Bisika ni bisika yina bawu kele, nge ke yala bawu nyonso. Yintu ya wolo, ni nge!

³⁹ Na manima ya nge, ya ke vwanda na kimfumu ya nkaka, kasi yawu ke kuma ve mutindu ya nge. Na manima dyaka, ya ke vwanda na kimfumu ya tatu yina kele kidimbu ya kisengo ya mbwaki. Kimfumu yango ke yala ntoto nyonso.

⁴⁰ Na manima, ya ke vwanda na kimfumu ya yiya. Yawu ke vwanda ngolo mutindu kisengo. Mutindu kisengo ke mwangisaka mpe ke nikaka bima nyonso, kimfumu ya yiya yina ke mwangisa mpe ke nika bimfumu yina tekilaka.

⁴¹ Nge me tala mutindu vwandaka yisi ya makulu mpe misapi ya makulu ya kiteki ya kuyilama na ntoto ya kuya mpe na bisengo, yawu zola kutuba ti, kimfumu yayi ke kukabuka. Kasi, mwa ngolo ya kisengo ke kondwa ve samu ti, nge me tala kisengo ya kuvukana na ntoto ya kuya.

⁴² Kasi misapi ya makulu kisika yina kisengo vwandaka ya kuvukana na ntoto ya kuya, ke na

kulakisa ti, kimfumu yayi ke vwanda na lweka mosi ya ngolo mpe lweka ya nkaka ya kulemba.

⁴³ Nge me tala kisengo ya kuvukana na ntoto ya kuya. Yawu zola kutuba ti, bawu ke vukana samu na kusala bangwisani ya bantu. Kasi bawu ke vwanda ve muntu mosi. Mutindu mosi mpe, kisengo ke vukanaka ve na ntoto ya kuya.

⁴⁴ Na ntangu ya bantinu yina, Nzambi ya mazulu ke basisa kimfumu yina ke mwangana ve. Mpe kimfumu yango ke vwanda ve na yisi ya lutumu ya bantu ya nkaka. Kimfumu yango ke mwangisa bimfumu nyonso yina tekilaka, mpe yawu ke vwanda bantangu nyonso.

⁴⁵ Ni yawu ke na kulakisa ditadi yina nge me tala, ditadi yina vwandaka me kwabuka yawu mosi na mongo. Yawu me kwiza nika kisengo, kisengo ya mbwaki, ntoto ya kuya, wolo mpe palata. Nzambi ya nene me lakisa nge mambu yina ke salama na bilumbu ke kwiza. Ndosi yayi kele ya tsyelika mpe mbangululu ya yawu kele ya tsyelika.»

⁴⁶ Na yina, ntinu Nabukadenesale kubwaka kizizi na ntoto. Yandi yinamaka na mantwala ya Danyele. Yandi tumisaka ti ba pesa Danyele makabu na mananasi ya nsunga ya mbote.

⁴⁷ Ntinu tubaka na Danyele: «Nzambi ya beno kele Nzambi ya banzambi. Yandi kele Mfumu ya bantinu. Ni yandi ke lakisaka mansweki, samu ti nge me lenda na kulakisa mansweki yayi.»

⁴⁸ Na manima, ntinu zangulaka Danyele mpe pesaka yandi makabu mingi ya mfunu. Yandi

pesaka Danyele lutumu na kizunga nyonso ya Babilone. Mpe tulaka yandi mfumu ya ntete ya bantu nyonso ya ndwenga ya Babilone.

⁴⁹ Danyele lombaka na ntinu na kupesa lutwadusu ya kizunga ya Babilone na sika ya Sadelake, Mesake mpe Abede-Nengo. Danyele bandaka na kusala kuna na yinzo ya kintinu.

3

Ntumunu ya kusambilaka kiteki ya wolo

¹ Ntinu Nabukadenesale yidikisaka kiteki ya wolo. Mutela ya yawu vwandaka bametele makumi tatu, mpe nene ya yawu vwandaka bametele tatu. Yandi tumisaka ti ba telemisa yawu na mudimba ya Dula, na kizunga ya Babilone.

² Ntinu Nabukadenesale tumisaka ba vukisa bamfumu ya luyalu, bimonikisi ya ntinu, bamfumu ya bizunga, bipesi-malongi, bayina ke bumbaka mbongo, bazuzi, bamfumu ya bambanza, na bamfumu ya bizunga ya nkaka. Bawu fwana kwiza na mukembo ya mbyekolo ya kiteki yina ntinu Nabukadenesale telemisaka.

³ Na yina, bamfumu ya luyalu, bimonikisi ya ntinu, bamfumu ya bizunga, bipesi-malongi, bayina ke bumbaka mbongo, bazuzi, bamfumu ya bambanza, na bamfumu ya bizunga ya nkaka, bawu yonzamaka samu na mukembo ya mbyekolo ya kiteki yina ntinu Nabukadenesale telemisaka. Bawu telamaka na mantwala ya kiteki yina Nabukadenesale telemisaka.

⁴ Muntu mosi pesaka nsangu na nkumbu ya ntinu. Yandi lookaka na ngolo: «Bantu ya

makanda nyonso, bantu ya bayinsi nyonso, bantu ya bandinga nyonso, beno kuwa ntumunu yayi:

⁵ Ntangu beno ke kuwa muningu ya mpungi, ya matuutu, ya bansambi, na muningu ya bisikulu ya nkaka ya konso mutindu, beno ke kwenda fukama na mantwala ya kiteki ya wolo yina ntinu Nabukadenesale me telemisa mpe beno ke sambila yawu.

⁶ Muntu yina ke fukama ve mpe ke sambila ve, ba ke losa yandi na mbala mosi na kati ya fule ya tiya ya ngolo.»

⁷ Na yina, ntangu bantu nyonso kuwaka muningu ya mpungi, ya matuutu, ya bansambi, na muningu ya bisikulu ya nkaka ya konso mutindu, bantu ya makanda nyonso, bantu ya bayinsi nyonso, bantu ya bandinga nyonso, kwendaka fukama na mantwala ya kiteki ya wolo yina ntinu Nabukadenesale telemisaka, mpe bawu sambilaka yawu.

Bampangi ya Danyele vwandakaya kukwikama na Nzambi

⁸ Kaka na ntangu yina, bantu ya nkaka ya Babilone kwendaka funda ba-Zwifé.

⁹ Bawu tubaka na ntinu Nabukadenesale: «Ntinu, bika ti nge zinga bantangu nyonso!

¹⁰ Ntinu, ni nge mosi tumisaka ti konso muntu yina ke kuwa muningu ya mpungi, ya matuutu, ya bansambi, na muningu ya bisikulu ya nkaka ya konso mutindu, yandi fwana kwenda fukama na mantwala ya kiteki ya wolo samu na kusambila yawu.

¹¹ Konso muntu yina ke fukama ve mpe ke sambila ve, ba ke losa yandi na kati ya fule ya tiya ya ngolo.

¹² Kasi ya ke na ba-Zwife yina nge sooloka na kutwadisa kizunga ya Babilone: Sadelake, Mesake mpe Abede-Nengo. Ntinu ya beto, ni bawu ke na kuvumina ve Musiku ya nge. Bawu ke na kumanga na kusadila banzambi ya nge. Bawu ke na kumanga na kusambila kiteki ya wolo yina nge me telemisa.»

¹³ Na kati ya nkele ya kulutila, Nabukadenesale tumisaka ba natina yandi Sadelake, Mesake mpe Abede-Nengo. Ba nataka bawu na mantwala ya ntinu.

¹⁴ Ntinu yufulaka bawu: «Sadelake, Mesake, Abede-Nengo, ya tsyelika ti beno ke na kumanga na kusadila banzambi ya munu, mpe beno ke na kumanga na kusambila kiteki ya wolo yina mu me telemisa?

¹⁵ Na mbala yayi, na ntangu beno ke kuwa muningu ya mpungi, ya matuutu, ya bansambi, na muningu ya bisikulu ya nkaka ya konso mutindu, beno ke kufukama samu na kusambila kiteki yina mu me yidikisa. Kana beno sambila yawu ve, ba ke losa beno mbala mosi na kati ya fule ya tiya ya ngolo. Wapi nzambi yina ke kuula beno na maboko ya munu?»

¹⁶ Sadelake, Mesake, na Abede-Nengo vutulaka na ntinu Nabukadenesale: «Ntinu, beto kele ve na mvutu ya kupesa nge na dyambu yayi.

¹⁷ Ntinu, kana Nzambi yina beto ke sambilaka lenda kuula beto, yandi ke kuula beto na fule ya tiya ya ngolo, mpe na maboko ya nge.

¹⁸ Ata ti yandi sala mutindu yina ve, ntinu, zaba ti beto ke sadila ve banzambi ya nge, mpe beto ke sambila ve kiteki ya wolo yina nge me telemisa.»

¹⁹ Nabukadenesale kumaka na nkele ya kulutila, mpe kizizi ya yandi sobaka na mantwala ya Sadelake, Mesake na Abede-Nengo. Yandi tumisaka ba bwela tiya bambala nsambwadi kulutila mutindu yawu ke vwandaka.

²⁰ Na manima, yandi tumisaka binwani ya yandi yina me lutila ngolo na kati ya binwani ya yandi na kukanga Sadelake, Mesake, na Abede-Nengo basinga, samu na kulosa bawu na kati ya fule ya tiya ya ngolo.

²¹ Na yina, ba kangaka Sadelake, Mesake mpe Abede-Nengo. Ntangu ba kangaka bawu, bawu vwandaka ya kuvwata binkuti ya bawu, biyunga ya bawu, bitambala ya bawu, na binkuti ya bawu ya nkaka, mpe ba losaka bawu na kati ya fule ya tiya ya ngolo.

²² Mutindu ntumunu ya ntinu vwandaka ntumunu mosi ya kusakana ve, ba salaka tiya ya kulutila na kati ya fule ya tiya ya ngolo, mpe milaka ya tiya yango kufwaka bantu yina losaka Sadelake, Mesake na Abede-Nengo na kati.

²³ Kasi Sadelake, Mesake, mpe Abede-Nengo, kubwaka ya kukangama na basinga na kati ya fule ya tiya ya ngolo.

Bampangi tatu ya Danyele vuukaka na tiya

²⁴ Ntinu Nabukadenesale kumaka na boma. Ntinu telamaka na nswalu nyonso, mpe yandi tubaka na bipesi-malongi ya yandi: «Beto losaka ve na kati ya tiya babakala tatu ya kukangama na

basinga?» Bawu vutulaka na ntinu: «Ee, ntinu, ni mutindu yina.»

²⁵ Ntinu tubaka dyaka: «Mu ke na kutala babakala yiya ya kukangama ve na basinga, bawu ke na kutambulaka na kati ya tiya mpe bawu kele ya kulwala ve. Muntu ya yiya kele na kifwani ya mwana ya banzambi.»

²⁶ Na manima, Nabukadenesale kwendaka pene-pene ya mwelo ya fule ya tiya ya ngolo mpe yandi tubaka: «Sadelaide, Mesake mpe Abede-Nengo, bisadi ya Nzambi ya Kulutula Kuzangama, beno basika mpe beno kwiza!» Sadelaide, Mesake, na Abede-Nengo basikaka na kati ya tiya.

²⁷ Bamfumu ya luyalu, bimonikisi ya ntinu, bamfumu ya bizunga, bipesi-malongi ya ntinu, bawu yonzamaka na kutala bawu. Bawu talaka ti tiya vwandaka ve na lulendo na banzutu ya babakala yina. Ba talaka mpe ti bansuki ya bawu kuzwaka ve tiya. Binkuti ya bawu bebaka ve, mpe nsunga ya tiya vwandaka ve na bawu.

²⁸ Nabukadenesale tubaka: «Nkembo na Nzambi ya Sadelaide, Mesake, mpe Abede-Nengo. Yandi me fidisa Mbazi ya yandi na kukuula bisadi ya yandi, samu ti bawu me kwikila na yandi, mpe bawu me vumina ve misiku ya ntinu. Bawu me ndima na kuyekula banzutu ya bawu, samu ti bawu sadila mpe bawu kusambila nzambi ya nkaka ve, kasi kaka Nzambi ya bawu.

²⁹ Ni yawu yina mu ke na kutumisa ti: “Konso muntu ya konso dikanda, ya konso yinsi to ya konso ndinga, yina ke zonzila yimbi ya Nzambi ya Sadelaide, Mesake, mpe Abede-Nengo, ba ke saasa yandi mpe yinzo ya yandi ke kuma dizala. Ya

tsyelika, ya kele ve na nzambi ya nkaka yina lenda vuukisa mutindu yayi.”»

³⁰ Na yina, ntinu pesaka Sadelake, Mesake, mpe Abede-Nengo bisika ya kulutula mfunu na kizunga ya Babilone.

Ndosi ya zole ya ntinu: yinti ya nene

³¹ Ntinu* Nabukadenesale zabisaka na bantu ya makanda nyonso, bantu ya bayinsi nyonso, mpe na bantu ya bandinga nyonso yina ke zingaka na ntoto nyonso:

«Bika ti beno kuvwanda na kizunu ya kulutula!»

³² «Mu me tala ti ya kele mbote na kuzabisa beno bidimbu na mambu ya ngitukulu yina Nzambi ya Kulutula Kuzangama me sala samu na munu.»

³³ «Bidimbu ya yandi kele ya nene!

Mambu ya yandi ya ngitukulu ke na lulendo!

Yandi ke yalaka bantangu nyonso,

kimfumu ya yandi ke zingilaka bambandu na bambandu!»

4

¹ «Munu Nabukadenesale*, mu vwandaka zinga na kizunu na yinzo ya munu. Mu vwandaka na kyese mingi na yinzo ya munu ya kintinu.

² Mu salaka ndosi mosi yina talisaka munu boma. Ndosi yina mu salaka, balumoni yina mu kuzwaka na yisi ya pongi, talisaka munu boma ya kulutula.

* **3:31** Na mabuku ya nkaka, milonga ya 31-33 kele na kati ya kikapu ya 4.1-3. * **4:1** Na babibila ya nkaka, bibuku 1-34 kele ni 4-37. Tala na Dan 3.31.

³ Mu tumisaka ti ba bokila munu bantu nyonso ya ndwenga ya Babilone, ba kwiza na mantwala ya munu samu na kubangudila munu ndosi yango.

⁴ Na yina, bantu nyonso ya bampandu, bantu yina ke talaka, bantu yina zaba kutanga bambwetete, banganga, bawu kwizaka mpe mu zabisaka bawu ndosi ya munu. Kasi ba lendaka ve na kubangudila munu yawu.

⁵ Muntu ya nsuka yina kwizaka talana na mantwala ya munu ni Danyeleye yina ba ke bokilaka mpe Beletesasale. Beletesasale ni nkumbu ya nzambi ya munu. Danyeleye kele na mpeve ya banzambi ya longo. Mu zabisaka yandi ndosi ya munu, mu tubaka:

⁶ Beletesasale, mfumu ya bantu ya bampandu. Mu zaba ti mpeve ya banzambi ya longo kele na nge. Ata mansweki mosi ve me lutila mpasi na kubakula samu na nge. Bangudila munu balumoni yina munu me kuzwa na kati ya bandosi.»

⁷ Balumoni yina mu kuzwaka na yisi ya pongi, ni yayi:

«Yinti mosi ya nene vwandaka me basika na kati-kati ya ntoto

mpe yawu vwandaka yinda mingi.

⁸ Yinti yango kulaka mpe yawu kumaka ngolo.

Bintala ya yawu kumaka tii na dizulu

mpe ba vwandaka tala yawu tii na bandilu nyonso ya ntoto.

⁹ Makasa ya yawu vwandaka kitoko

mpe yawu vwandaka na bambuma mingi.

Yawu vwandaka madya samu na bantu nyonso.

Bibulu ya mfinda vwandaka kwiza bumbama
ntangu na mpewo ya yawu.
Bandeke ya mazulu vwandaka tunga mazanza ya
bawu na bintala ya yawu.
Bima nyonso ya moyo vwandaka kuzwa madya ya
bawu na yinti yina.»

¹⁰ «Mu vwandaka ya kulala mpe na kati ya balu-
moni, mu talaka nkebi. Ya vwandaka Mbazi ya
longo yina katukaka na zulu mpe vwanda kulu-
muka.»

¹¹ Yandi lookaka na ngolo nyonso:
«Beno kwanga yinti yayi mpe beno zenga bintala
ya yawu.
Beno katula makasa ya yawu mpe beno mwangisa
bambuma ya yawu!
Bika ti bibulu kukima yawu mpe bandeke kukima
bintala ya yawu!

¹² Kasi beno bika mwa kitini ya yinti na myanzi ya
yawu.
Yawu vwanda ya kukangama na bampanga ya
bisengo
mpe ya bisengo ya mbwaki na kati-kati ya matiti
ya bilanga.

Bika ti kinoko banda na kubolisaka yawu,
mpe yawu ke banda na kudyaka matiti mutindu
bibulu.

¹³ Ntima ya yandi ke soba, mpe ba ke pesa yandi
ntima ya kibulu.
Yandi ke vwanda kaka mutindu yina bamvula
nsambwadi!»

¹⁴ «Lufundusu yayi kele nzengolo ya bankebi.
Lukanu yayi kele ntumunu ya balongo. Yawu
ke sala ti bantu ya moyo kuzaba ti Nzambi ya

Kulutila Kuzangama kele Mfumu ya kimfumu ya bantu: Nzambi ke pesaka kimfumu na konso muntu yina yandi zola. Yandi ke zangulaka muntu yina me lutila mpamba na kati ya bantu nyonso.»

¹⁵ «Ni ndosi yayi mu salaka, munu ntinu Nabukadenesale. Nge Beletesasale, bangudila munu yawu samu ti bantu nyonso ya ndwenga ya kimfumu ya munu lenda ve kubangudila munu yawu. Nge, nge lenda, samu ti mpeve ya banzambi ya longo kele na nge.»

Danyele bangulaka ndosi ya ntinu

¹⁶ Danyele yina ba vwandaka bokila mpe Beletesasale susumukaka. Yandi vwandaka dyaka ve na mabanza ya kuzuna. Ntinu zabisaka yandi: «Beletesasale, kubika ve ti ndosi mpe mbangululu ya yawu kutalisa nge boma!» - Na yina, Beletesasale vutulaka: «Ntinu, bika ti ndosi kuvwanda samu na mitantu ya nge, mpe mbangululu ya yawu kuvwanda samu na bambeni ya nge!

¹⁷ Nge me tala yinti ya nene mpe ya ngolo. Yinda ya yawu ke na kukuma tii na dizulu mpe yawu ke na kutalanaka na yinza ya muvimba.

¹⁸ Yawu vwandaka na makasa ya kitoko mpe na bambuma mingi. Yawu vwandaka madya ya bantu nyonso. Ni kuna mpe bibulu ya mfinda vwandaka kwiza kupema. Bandeke ya mazulu mpe vwandaka kwiza tunga mazanza ya bawu na bintala ya yawu.

¹⁹ Ntinu, yinti yango ni nge, samu ti nge me kuma muntu ya nene mpe ya lulendo. Bunene ya

nge me lutila mpe yawu me kuma tii na dizulu. Lutumu ya nge kele tii na bandilu ya ntoto nyonso.

²⁰ Na manima, ntinu talaka nkebi ya longo yina katukaka na zulu, mpe vwandaka kulumuka na kutuba: Beno zenga yinti mpe beno kufwa yawu! Kasi beno bika mwa kitini na myanzi ya yawu na kati-kati ya matiti. Beno kanga yawu na mpanga ya kisengo mpe ya kisengo ya mbwaki. Bika ti kinoko ya mazulu banda na kubolisaka yawu. Bika ti yawu banda na kudyaka matiti yina bibulu ya mfinda ke kudyaka. Yawu ke vwanda kaka mutindu yina bamvula nsambwadi.»

²¹ «Ntinu, ni yayi mbangululu ya ndosi. Ntinu, nzengolo yina Nzambi ya Kulutila Kuzangama me baka samu na nge, ni yayi:

²² Ba ke bingisa nge ntama na bantu. Nge ke banda na kuzingaka na bibulu ya mfinda. Nge ke banda na kudyaka matiti mutindu bangombe. Kinoko ya mazulu ke banda na kubolisaka nge. Yawu ke vwanda mutindu yina bamvula nsambwadi tii na ntangu yina nge ke zaba ti Nzambi ya Kulutila Kuzangama kele Mfumu ya bimfumu ya bantu. Nge ke zaba mpe ti yandi ke pesaka kimfumu na muntu ni muntu yina yandi zola.

²³ Mutindu ba tumisaka ti ba bika kitini ya yinti na myanzi ya yawu, yawu zola kutuba ti kimfumu ke vutukila nge na ntangu yina nge ke bakula ti Nzambi ya mazulu kele Mfumu.

²⁴ Na yina, ntinu, kana nge me tala ti malongi ya munu kele ya mbote, bika masumu ya nge mpe sadila mambu ya kudedama. Kusala dyaka ve mambu yina kele ve ya kudedama. Tala bamputu kyadi. Na kusala mutindu yayi, kuzaba ve kana

nge ke tatamana na kuzinga na kizunu.»

Ndosi salamaka

²⁵ Mambu nyonso yayi kuminaka ntinu Nabukadenesale.

²⁶ Na suka ya bangonda kumi na zole, ntinu vwandaka tambula na zulu ya muludi ya kuyalumu ya yinzo ya kintinu ya Babilone.

²⁷ Ntinu tubaka: «Ni yayi ve Babilone ya nene yina mu me tungisa samu ti yawu kuvwanda mbanza ya kintinu? Mu me tungisa yawu na ngolo ya lulendo ya munu mpe samu na nkembo ya lutumu ya munu.»

²⁸ Ntinu vwandaka me manisa ntete ve na kuzonza, mpe ndinga wakanaka na dizulu. Yawu tubaka: «Ntinu Nabukadenesale, ni nge ba ke na kuzonzila: Ba me katula nge bumfumu!

²⁹ Ba ke bingisa nge ntama na bantu. Nge ke banda na kuzingaka na bibulu ya mfinda. Nge ke banda na kudyaka matiti mutindu bangombe. Yawu ke vwanda mutindu yina bamvula nsambwadi tii na ntangu yina nge ke zaba ti Nzambi ya Kulutula Kuzangama kele Mfumu ya bimfumu ya bantu. Nge ke zaba mpe ti yandi ke pesaka kimfumu na muntu ni muntu yina yandi zola.»

³⁰ Kaka na ntangu yina, mambu yayi salamaka na Nabukadenesale. Ba bingisaka Nabukadenesale ntama na bantu. Yandi vwandaka kudya matiti mutindu bangombe mpe ni kinoko ya mazulu vwandaka bolisa yandi. Bansuki ya yandi kumaka mutindu bansala ya mbemba. Manzaka ya yandi kumaka mutindu manzaka ya bandeke.

Lunyakusu ya Nabukadenesale

³¹ «Na nsuka ya bamvula nsambwadi, munu Nabukadenesale, mu talaka na zulu mpe mabanza ya munu ya bumuntu vutukaka. Mu tondaka Nzambi ya Kulutila Kuzangama. Mu bandaka na kukembila mpe kusiika nkembo ya Nzambi yina kele moyo bantangu nyonso. Kimfumu ya yandi ke manisaka ve mpe kintinu ya yandi ke zingilaka bambandu na bambandu.

³² Na mantwala ya yandi, bantu nyonso yina ke zingaka na ntoto kele mpamba. Yandi ke salaka mutindu yandi zola, ya vwanda na binwani ya mazulu mpe na bantu yina ke zingaka na ntoto. Muntu ve lenda kumanga lutumu ya yandi to kuzabisa yandi: Yinki nge ke na kusala?

³³ Kaka na ntangu yina, mabanza ya munu ya bumuntu vutukaka. Buzitu ya kimfumu ya munu, bunene mpe nkembo ya kintinu ya munu vutukilaka munu. Bipesi-malongi ya munu mpe bamfumu yina vwandaka sala na munu, kwizaka nswalu na kubaka munu. Ba vutulaka munu na kimfumu ya munu mpe nkembo ya munu vwandaka lutila.

³⁴ Na ntangu yayi, munu Nabukadenesale mu ke na kusiika, kuzangula mpe kukembila Ntinu ya mazulu! Nyonso yina yandi ke salaka kele ya tsyelika mpe banzila ya yandi kele ya kudedama. Yandi lenda kukulula bayina ke zingaka na lunangu.»

5

Mukembo ya ntinu Belesasale

¹ Kilumbu mosi, ntinu Belesasale* salaka mukembo ya nene samu na funda ya bamfumu yina ke salaka na yandi. Na mantwala ya funda ya bamfumu yina, yandi kunwaka vinu.

² Na yisi ya malafu, Belesasale tumisaka ti ba natina yandi bakopo ya palata mpe ya wolo yina tata ya yandi Nabukadenesale katulaka na Yinzo ya Nzambi na Yelusalemi mpe nataka na Babilone, samu ti yandi Belesasale na bamfumu yina ke salaka na yandi, bakento ya yandi mpe makangu ya yandi, bawu kunwa malafu na bakopo yina.

³ Na yina, ba nataka bakopo ya wolo yina ba bakaka na kati ya yinzo ya Nzambi na Yelusalemi. Mpe ntinu na bamfumu yina ke salaka na yandi, na bakento mpe makangu ya yandi, bawu kunwaka malafu na yawu.

⁴ Bawu kunwaka vinu mpe bawu kembilaka banzambi ya bawu ya wolo, ya palata, ya kisengo ya mbwaki, ya kisengo, ya yinti mpe ya matadi.

⁵ Kaka na ntangu yina, diboko ya muntu kwizaka talana na mantwala ya kima yina ba ke tentikaka minda. Yawu bandaka na kusonika na kibaka ya mpembe ya yinzo ya kintinu mpe ntinu talaka diboko yango yina vwandaka sonika.

⁶ Na yina, kizizi ya ntinu sobaka mpe mabanza ya yandi kumaka kidi-kidi. Nzutu ya yandi lembaka mpe makoto ya yandi bandaka na kututana.

⁷ Ntinu lookaka na ngolo. Yandi tumisaka ba natina yandi banganga, bantu ya bampandu mpe bantu yina ke talaka mambu. Yandi tubaka na

* 5:1 *Ntinu Belesasale* kele mutekolo ya ntinu Nabukadenesale.
5:2 2Bt 25.14-15

bantu ya ndwenga ya Babilone: «Muntu ni muntu yina ke tanga bisono yayi mpe ke bangudila munu yawu, ba ke lwatisa yandi bilele ya mbwaki ya bantinu. Ba ke lwatisa yandi mpanga ya wolo na laka mpe yandi ke kuma muntu ya tatu na kati ya luyalu ya kimfumu.»

⁸ Bantu nyonso ya ndwenga yina vwandaka sala na ntinu kwizaka. Kasi bawu lembanaka na kutanga mpe kubangudila ntinu bisono yina.

⁹ Na yina, ntinu Belesasale kumaka dyaka na boma ya kulutula. Kizizi ya yandi sobaka ya kulutula, mpe mayindu ya bamfumu yina ke salaka na yandi kumaka kidi-kidi.

Danyele bangulaka bisono ya ngitukulu

¹⁰ Na ntangu mama ya ntinu kuwaka makelele ya ntinu mpe ya bamfumu yina ke salaka na ntinu, yandi kotaka na kisika yina vwandaka mukembo mpe yandi tubaka: «Ntinu, zinga bantangu nyonso! Kubika ve ti mabanza ya nge kukwamisa nge. Kubika ve ti kizizi ya nge kusoba.

¹¹ Na kati ya kimfumu ya nge, ya kele na bakala mosi yina kele na mpeve ya banzambi ya longo. Na ntangu ya tata ya nge, bakala yango vwandaka tala mambu, mayela mpe ndwenga mutindu ndwenga ya banzambi. Ni yawu yina, tata ya nge ntinu Nabukadenesale tulaka yandi mfumu ya bantu yina ke talaka, ya banganga, ya bantu ya bampandu.

¹² Ba bokilaka Danyele, yina ntinu pesaka nkumbu Beletesasale, samu ti yandi kele na mpeve mosi ya ngitukulu, luzabu mpe mayela.

Yandi ke na mayela ya kubangula bandosi, bingana mpe ya kupesa bamvutu na mambu yina me lutila mpasi. Bika ti ba bokila Danyele samu ti yandi pesa mbangululu.»

¹³ Na yina, ba nataka Danyele na mantwala ya ntinu mpe ntinu yufulaka yandi: «Ni nge Danyele, muntu ya Yuda, yina tata ya munu, ntinu katulaka na Yuda mpe nataka kwaku?

¹⁴ Ba me zabisa munu ti nge ke na mpeve ya banzambi mpe ti nge ke talaka mambu. Nge ke na mayela mpe ndwenga ya ngitukulu.

¹⁵ Ba vwandaka me natina munu bantu ya ndwenga mpe banganga samu ti ba tangila munu bisono yayi mpe ba bangudila munu yawu. Kasi bawu me lenda ve na kupesa munu mbangululu ya bampova yayi ya kusonama.

¹⁶ Ba me zabisa munu ti nge lenda kupesa mbangululu mpe kupesa mvutu na mambu yina me lutila mpasi. Malu-malu yayi, kana nge lenda na kutangila munu bisono yayi mpe kubangudila munu yawu, ba ke lwatisa nge kinkuti ya mbwaki, ya bantinu. Ba ke lwatisa nge mpanga ya wolo na laka mpe nge ke kuma muntu ya tatu na kati ya luyalu ya kimfumu.»

¹⁷ Na yina, na mantwala ya ntinu, Danyele tubaka: «Ntinu, bumba kwandi makabu ya nge samu na nge mosi to pesa yawu na muntu ya nkaka. Kasi mu ke tangila nge bisono mpe mu ke bangudila nge yawu.

¹⁸ Ntinu, Nzambi ya Kulutila Kuzangama pesaka na tata ya nge, Nabukadenesale, kimfumu, bunene, kuzangama mpe nkembo.

¹⁹ Samu na bunene yina Nzambi pesaka yandi, bantu ya makanda nyonso, ya bayinsi nyonso mpe ya bandinga nyonso, vwandaka tekita na boma na mantwala ya yandi. Yandi vwandaka kufwa konso muntu yina yandi vwandaka zola kufwa. Mpe yandi vwandaka bika na luzingu konso muntu yina yandi vwandaka zola na kubika. Yandi vwandaka zangula bayina yandi vwandaka zola kuzangula. Mpe yandi vwandaka kulula bayina yandi vwandaka zola kukulula.

²⁰ Kasi na ntangu yandi kumaka na lunangu mpe ntima ya yandi fulukaka na mayama, Nzambi salaka ti yandi katuka na kimfumu, mpe ti nkembo ya yandi kumanisa.

²¹ Ba bingisaka yandi ntama na bantu. Ntima ya yandi kumaka mutindu ntima ya bibulu. Yandi vwandaka zinga na kati-kati ya bambulukulu ya mfinda. Yandi vwanza kudya matiti mutindu bangombe mpe ni kinoko ya mazulu vwandaka bolisa yandi. Yawu vwandilaka mutindu yina tii na ntangu yina yandi kwizaka ndima ti Nzambi ya Kulutila Kuzangama kele Mfumu ya bimfumu nyonso ya bantu mpe yandi ke zangulaka muntu ni muntu yina yandi zola.

²² Nge Belesasale, mwana ya yandi, nge zabaka yawu, kasi ata ti nge zabaka mambu yayi, nge me kuluka ve.

²³ Nge vwandaka me sombola Mfumu ya mazulu ntangu nge tumisaka ti ba natina nge bakopo ya longo yina vwandaka na Yinzo ya Nzambi. Mpe nge me kunwa malafu na yawu, nge na bamfumu yina ke salaka na nge, bakento ya nge mpe makangu ya nge. Kima ya yimbi

dyaka, ke me kembila banzambi ya palata, ya wolo, ya kisengo ya mbwaki, ya kisengo, ya yinti mpe ya matadi. Banzambi yango ke talaka ve. Bawu ke kuwaka ve mpe bawu zaba ata dyambu ve. Nge me manga na kukembila Nzambi yina ke simbaka luzingu ya nge mpe mambu ya nge nyonso.

²⁴ Ni yawu yina, yandi me fidisa diboko na kwiza sonika bisono yayi.

²⁵ Tala yinki yandi me sonika: MENE, MENE, TEKEL, PALESIN.

²⁶ Mbangululu ya bisono yango ni yayi: MENE zola kutuba lutangu: Nzambi me tanga lutangu ya bamvula ya kintinu ya nge mpe yandi me sukisa yawu.

²⁷ TEKEL zola kutuba kuteza: Ba me teza nge na kitezolo mpe ba me tala ti nge kele dema ve.

²⁸ PALESIN zola kutuba kukabuka: Ba me kabula yinsi ya kimfumu ya nge samu na kupesa yawu na bantu ya Mede mpe ya Pelese.»

²⁹ Kaka na ntangu yina, Belesasale tumisaka ti ba lwatisa Danyele kinkuti ya mbwaki ya bantinu. Ba lwatisa yandi mpanga ya wolo na laka mpe ba zabisaka na bantu nyonso ti ni yandi me kuma muntu ya tatu na kati ya luyalu ya kimfumu ya Belesasale.

³⁰ Na mpimpa yina, ba kufwaka Belesasale, ntinu ya Babilone.

6

¹ Daliyuse, muntu ya kizunga ya Mede*,

* **6:1** Na babibila ya nkaka ya ntama, bibuku 1-29 bandaka na kikapu ya 5.31 tii na 6.28

kuzwaka kimfumu na bamvula makumi na zole.

Mitantu tambilaka Danyele mutambu

² Daliyuse talaka ti ya vwandaka mbote na kutula nkama mosi na makumi zole (120) ya bamfumu ya bizunga samu na kutwadisa bizunga ya kimfumu nyonso.

³ Yandi tulaka na zulu ya bawu bamfumu tatu ya luyalu, samu na kutalaka kana bamfumu yina ya bizunga ke na kutwadisa mbote, mpe samu ti kisalu ya ntinu kuvwanda ve kisalu ya yimbi. Danyele vwandaka mosi na bamfumu tatu yina.

⁴ Kasi Danyele lutilaka bamfumu ya luyalu na bamfumu ya bizunga na nyonso, samu ti yandi vwandaka na mpeve mosi ya ngitukulu. Ni yawu yina, ntinu vwandaka sosa kutula yandi mfumu na kintinu nyonso.

⁵ Na yina, bamfumu ya luyalu na bamfumu ya bizunga sosilaka Danyele dyambu na yina me tadila luyalu samu na kufunda yandi. Kasi bawu lembanaka na kuzwa ata dyambu mosi ya yimbi samu na kufunda yandi. Samu ti yandi vwandaka muntu ya kukwikama, mpe bubolo to dyambu ni dyambu ya yimbi vwandaka ve na yandi.

⁶ Na yina, bantu yango tubaka: «Danyele yayi, kana beto sosila ve yandi dyambu na yina me tadila misiku ya Nzambi ya yandi, beto ke kuzwa ve dyambu yina ke sala ti beto funda yandi.»

⁷ Na manima, bamfumu ya luyalu na bamfumu yina ya bizunga kwendaka nswalu na sika ya ntinu, mpe bawu zabisaka yandi: «Ntinu Daliyuse, bika ti nge zinga bantangu nyonso!

⁸ Bamfumu nyonso ya luyalu ya kimfumu, bamfumu ya bisalu, bamfumu ya bizunga, bipesimalongi, na bantwadisi ya nkaka, bawu vukisaka mabanza ya kubasisa Musiku ya kintinu. Na kati ya Musiku yina vwandaka dyambu yayi: “Na kati ya bilumbu makumi tatu, konso muntu yina ke sambila nzambi ya nkaka to muntu ya nkaka kana nge ve, ba ke losa yandi na dibulu ya bankosi.”

⁹ Na ntangu yayi, ntinu, singisa dyambu yayi mpe tula kinyemo na Musiku yayi samu ti ba kusoba yawu ve, mutindu kele misiku ya ba-Mede na ya ba-Pelese yina ba ke katulaka ve.»

¹⁰ Na yina, ntinu Daliyuse tulaka kinyemo na Musiku samu na dyambu yina yandi yiminaka.

Danyele na kati ya dibulu ya bankosi

¹¹ Ntangu Danyele zabaka ti ba tulaka kinyemo na Musiku yina, yandi kotaka na yinzo ya yandi na kibandu. Banela ya kivinga vwandaka ya kufunguka na lweka ya Yelusalemi. Kuna yandi vwandaka fukama. Yandi vwandaka sambila mpe yandi vwandaka kembila Nzambi ya yandi bambala tatu na kilumbu, mutindu yandi vwandaka sala yawu ntete.

¹² Bantu yina kwendaka na nswalu na sika ya Danyele. Bawu talaka ti yandi vwandaka sambila mpe kubondila Nzambi ya yandi.

¹³ Na manima, bawu kwendaka na mantwala ya ntinu mpe bawu zabisaka ntinu dyambu yina yandi mosi yiminaka: «Ntinu, nge tulaka kinyemo na Musiku yina me tuba ti na kati ya bilumbu makumi tatu, konso muntu yina ke sambila nzambi ya nkaka to muntu ya nkaka kana kaka

ntinu ve, ba ke losa yandi na dibulu ya bankosi. Ni mutindu yina ve?» Ntinu vutulaka: «Ya kele mutindu yina, mutindu kele Musiku ya ba-Mede na ya ba-Pelese yina ba ke katulaka ve.»

¹⁴ Na yina, bawu tubaka dyaka na ntinu: «Danyele, yina kele mosi na kati ya bantu yina ba bakaka na ngolo na yinsi ya Yuda, me zitisa nge ve, ntinu, mpe yandi me zitisa ve Musiku yina nge tulaka kinyemo. Yandi ke na kusambilaka ya yandi bambala tatu na kilumbu.»

¹⁵ Na ntangu ntinu kuwaka mambu yina, yandi talaka mpasi mingi na ntima. Yandi kumaka na nsatu ya kuvuukisa Danyele. Kilumbu ya muvimba tii na nkokila yandi vwandaka sosa mutindu ya kukuula yandi.

¹⁶ Kasi bantu yango kwendaka dyaka na nswalu na sika ya ntinu mpe bawu tubaka: «Ntinu, zaba ti Musiku ya ba-Mede na ba-Pelese ke na kutuba ti, konso dyambu yina ntinu me yimina to konso Musiku yina ntinu me singisa, kele na nsobolo ve.»

¹⁷ Na yina, ntinu tumisaka ba nata Danyele mpe ba losa yandi na dibulu ya bankosi. Ntinu tubaka na Danyele: «Bika ti Nzambi ya nge yina nge ke sadilaka na mvibudulu kukuula nge.»

¹⁸ Ba nataka ditadi mpe ba tulaka yawu na yinwa ya dibulu. Ntinu tulaka na ditadi yango kidimbu ya mulunga ya musapi ya yandi mpe milunga ya misapi ya bamfumu yina ke salaka na yandi, samu ti dyambu kusoba ve na yina me tadila Danyele.

¹⁹ Na manima, ntinu kwendaka na yinzo ya yandi ya kintinu. Yandi lutisaka mpimpa ata

kudya. Yandi lalaka na dikangu ve mpe yandi kuzwaka ve pongi.

Danyele vuukaka na dibulu ya bankosi

²⁰ Na suka-suka, ntinu telemaka mpe yandi kwendaka mbangu na dibulu ya bankosi.

²¹ Na ntangu yandi vwandaka belama na dibulu yango, yandi bokilaka Danyele na kyadi nyonso. Ntinu yufulaka Danyele: «Danyele, kisadi ya Nzambi ya moyo, Nzambi ya nge, yina nge ke sadi-laka na mvibudulu, yandi me lenda na kukuula nge na maboko ya bankosi?»

²² Danyele tubaka na ntinu: «Ntinu, bika ti nge zinga bantangu nyonso!

²³ Nzambi ya munu me fidisa Mbazi ya yandi, yina me kwiza kanga bayinwa ya bankosi. Bawu me sala munu yimbi mosi ve, samu ti yandi me tala ti mu kele ya kulunga na ntadisi ya yandi. Mpe na mantwala ya nge ntinu, mu me sala dyambu mosi ya yimbi ve.»

²⁴ Na yina, ntinu kumaka na kyese mingi, mpe yandi tumisaka ti ba basisa Danyele na dibulu. Ba basisaka Danyele na dibulu mpe ba talaka ti yandi vwandaka na mputa ve samu ti yandi tulaka kivuvu ya yandi na Nzambi ya yandi.

²⁵ Ntinu tumisaka ba nata bantu yina fundaka Danyele mpe ba losa bawu, na bana ya bawu, na bakento ya bawu na dibulu ya bankosi. Kasi tekila ba kuma na yisi ya dibulu, bankosi kudya bawu mpe bukutaka mikwa ya bawu nyonso.

²⁶ Na manima ya mambu nyonso yina, ntinu Daliyuse sonikaka na bantu ya makanda nyonso,

ya bayinsi nyonso, ya bandinga nyonso yina vwandaka zinga na ntoto nyonso. Yandi tubaka:

«Bika ti beno vwanda na kizunu ya kulutila!»

²⁷ Mu me pesa ntumunu ti, na kati ya kimfumu ya munu nyonso, bantu nyonso kutekita na boma na mantwala ya Nzambi ya Danyele.

Samu ti, ni yandi Nzambi ya moyo

mpe yandi ke zingila bantangu nyonso.

Kimfumu ya yandi ke mwangana ve,

mpe luyalu ya yandi ke zingila tii na nsuka.

²⁸ Yandi ke kuulaka, mpe ke vuukisaka.

Yandi ke salaka bidimbu

mpe mambu ya ngitukulu, na zulu mpe na ntoto.

Ni yandi me kuula Danyele na maboko ya bankosi.

²⁹ Danyele kumaka muntu ya nene na kintinu ya Daliyuse mpe na kintinu ya Siluse, muntu ya Pelese.

7

Lumoni ya ntete ya Danyele: Bibulu yiya

¹ Na mvula ya ntete ya kintinu ya Belesasale, ntinu ya Babilone, Danyele salaka ndosi. Yandi kuzwaka balumoni na ntangu yandi vwandaka ya kulala. Na yina, yandi sonikaka ndosi yango. Yayi ni mbandukulu ya yawu.

² Na kubanda, Danyele tubaka:

«Na mpimpa, na kati ya lumoni, mu talaka mipepe yina katukaka na balweka nyonso yiya mpe vwandaka ningisa maza ya mubu.

³ Bibulu yiya ya nene mingi basikaka na mubu. Bibulu nyonso vwandaka ve mutindu mosi.

⁴ Kibulu ya ntete vwandaka mutindu nkosi mpe yawu vwandaka na mapapu ya mbemba. Mu vwandaka tala tii na ntangu bawu vwandaka katula yawu mapapu. Nkosi yango zangukaka na zulu ya ntoto. Yawu vwandaka ya kutelama na makulu ya yandi zole ya manima mutindu muntu. Mpe ba pesaka yawu mayela ya muntu.

⁵ Kibulu ya zole vwandaka mutindu kibulu yina ba ke bokilaka uluse. Yawu vwandaka ya mwa kutelama. Yawu vwandaka ya kutatika bambanzi tatu na meno ya yandi. Ba zabisaka yandi: “Telama, kwenda kudya musuni mingi”.

⁶ Na manima, mu talaka kibulu ya nkaka. Yawu vwandaka mutindu yingo. Yawu vwandaka na mapapu yiya ya bandeke na zulu ya mukongo ya yawu. Mpe yawu vwandaka na bayintu yiya. Ba pesaka yawu luyalu.

⁷ Na manima, mu kuzwaka dyaka balumoni ya nkaka na mpimpa mpe mu talaka kibulu ya yiya: Yawu vwandaka ya nsisi mpe ya myangu. Yawu vwandaka na ngolo mosi ya kusakana ve. Yawu vwandaka na meno ya yinda ya bisengo. Yawu vwandaka kudya, kupasula-pasula nyonso mpe vwandaka dyata yina vwandaka bikana. Yawu vwandaka ve mutindu mosi na bibulu ya nkaka yina tekilaka mpe yawu vwandaka na mampoka kumi.

⁸ Na ntangu yina mu vwandaka tala mampoka ya yandi, dimpoka ya malu-malu ya fyoti bandaka na kubasika na kati-kati ya mampoka yina. Mampoka tatu timukaka. Dimpoka ya yango ya malu-malu vwandaka na meso mutindu ya muntu.

Yawu vwandaka na yinwa yina vwandaka zonza na lunangu nyonso.»

Lufundusu ya Nzambi

⁹ «Mu talaka dyaka: Ba vwandaka tula bakiti ya bimfumu. Kiboba mosi kwendaka vwanda kuna. Kinkuti ya yandi vwandaka ya mpembe mutindu lele ya mpembe ya kulutula. Bansuki ya yandi vwandaka kitoko ya kulutula mutindu mika ya mameme yina ba me bongisa mbote. Makaalu ya kiti yango vwandaka lezima mutindu tiya ya ngolo.

¹⁰ Nzadi ya tiya vwandaka kumba. Yawu vwandaka basika na mantwala ya yandi. Funda ya mafunda ya bantu vwandaka sadila yandi. Mafunda na mafunda ya bantu vwandaka ya kutelama na mantwala ya yandi. Bazuzi kwizaka vwanda kuna mpe bawu fungulaka mabuku.

¹¹ «Na yina, mu vwandaka tatamana na kutala, samu na mambu ya lunangu yina dimpoka vwandaka zonza. Mu vwandaka tala ntangu ba kufwaka kibulu. Nzutu ya yandi bebaka mpe ba losaka yawu na tiya ya nene, samu ti yawu kuya na tiya.

¹² Bibulu ya nkaka vwandaka dyaka ve na luyalu. Kasi ba zengilaka bawu mwa ntangu ya kuzinga dyaka.

¹³ «Mu vwandaka tatamana na kutala balumoni yina mu vwandaka kuzwa na mpimpa mpe mu talaka: Kifwani mosi mutindu muntu vwandaka

kwiza na kati ya matuti ya dizulu. Yandi belamaka na sika ya kiboba mpe ba nataka yandi pene-pene ya kiboba yango.

¹⁴ Ba pesaka yandi luyalu, nkembo mpe kimfumu. Bantu nyonso, bayinsi nyonso mpe bantu ya bandinga nyonso bandaka na kusadila yandi. Luyalu ya yandi ke zingila bantangu nyonso. Yawu ke manisa ve. Kimfumu ya yandi ke mwan-gana ve.»

Mbangululu ya lumoni ya ntete

¹⁵ «Munu Danyele, mu kwamuswaka mingi na kati ya ntima. Balumoni yina mu kuzwaka talisaka munu boma mingi.

¹⁶ Mu belamaka na sika ya mosi ya bayina vwandaka kuna. Mu yufulaka yandi mbangululu ya tsyelika ya mambu yina mu talaka. Yandi zabisaka munu yawu, mpe yandi pesaka munu mbangululu ya yawu:

¹⁷ “Bibulu yiya ya nene yayi kele ni bantinu yiya yina ke yala na yinza.

¹⁸ Kasi bantu ya longo ya Nzambi ya Kulutila Kuzangama ke kuzwa kintinu. Bawu ke kuzwa kintinu mpe yawu ke vwanda mvwilu ya bawu ya bantangu nyonso.”

¹⁹ Na manima, mu vwandaka sosa na kuzaba mbote-mbote mambu yina me tadila kibulu ya yiya, yina vwandaka ve mutindu mosi na bibulu ya nkaka yina. Kibulu yina vwandaka ya nsisi mingi. Yawu vwandaka na meno ya bisengo na manzaka ya bisengo ya mbwaki. Yawu vwandaka

kudya, kupasula-pasula nyonso mpe vwandaka dyata yina vwandaka bikana.

²⁰ Mu sosaka mpe na kuzaba mbote-mbote mambu yina me tadila mampoka kumi, yina vwandaka na yintu ya kibulu. Mu sosaka mpe na kuzaba mbote-mbote mambu yina me tadila dimpoka yina basikaka, mpe mampoka tatu kubwaka. Dimpoka yina vwandaka na meso mpe yinwa yina vwandaka zonga na lunangu mpe dimpoka yina vwandaka talana yinda kulutula mampoka ya nkaka.

²¹ Mu talaka dimpoka yango. Yawu vwandaka nwanisa bantu ya longo mpe vwandaka nunga bawu

²² tii na ntangu yina kiboba ke kwiza pesa lufundusu yina ke nungisa bantu ya longo ya Nzambi ya Kulutula Kuzangama. Ni ntangu yina mpe bantu ya longo ke baka kintinu.

²³ «Yandi tubaka na munu: “Kibulu ya yiya kele yinsi ya kintinu ya yiya yina ke basika na ntoto. Yawu kele ve mutindu mosi na bayinsi ya bintinu ya nkaka. Yinsi ya kintinu yango ke kudya yinza nyonso, ke dyata mpe ke mwangisa yawu.

²⁴ Mampoka kumi, kele ni bantinu kumi yina ke basika na manima ya yinsi ya kintinu yina. Ntinu mosi ya nkaka ke basika na manima ya bawu. Yandi ke vwanda ve mutindu mosi na bantinu ya ntete, mpe yandi ke bwisa bantinu tatu.

²⁵ Yandi ke zonga mambu ya yimbi na yina me tadila Nzambi ya Kulutula Kuzangama. Yandi ke talisa mpasi na bantu ya Nzambi ya Kulutula

Kuzangama. Yandi ke vwanda na mabanza ya kusoba bantangu mpe misiku. Ba ke yekula yandi bantu ya longo na bamvula tatu na ndambu.

²⁶ Na manima, lufundusu ke kwiza. Ba ke katula yandi luyalu mpe luyalu yango ke manisa. Yawu ke manisa mpe yawu ke zimbana seko.

²⁷ Kimfumu, luyalu mpe bunene ya bimfumu ya ntoto, ba ke pesa yawu na bantu ya longo ya Nzambi ya Kulutila Kuzangama. Kimfumu ya bantu yayi ke zingila bantangu nyonso. Bayinsi nyonso ya lulendo ke sadila mpe ke tumama na yandi.”

²⁸ «Mambu yayi me suka awa. Munu Danyele, mabanza ya munu talisaka munu boma ya kulutila. Kizizi ya munu sobaka mpe mu bumbaka mambu yayi na ntima ya munu.»

8

Lumoni ya zole: Dimeme ya mbakala na nkombo ya mbakala

¹ Na mvula ya tatu ya kintinu ya ntinu Belesasale, munu Danyele mu kuzwaka lumoni ya nkaka, na manima ya lumoni yina mu kuzwaka ntete.

² Na kati ya lumoni yango mu talaka: Mu vwandaka na Suze, mbanza ya kintinu, na kizunga ya Elame, pene-pene ya nzadi yina ba ke bokilaka Wulayi.

³ Mu talaka dimeme ya mbakala yina vwandaka pene-pene ya nzadi. Yawu vwandaka na mampoka zole. Mampoka yango vwandaka ya yinda.

Dimpoka mosi lutila yinda na ya nkaka. Yina lutilaka yinda landilaka na kubasika.

⁴ Mu talaka dimeme ya mbakala vwandaka bula mampoka ya yawu na wesete, na node mpe na sude. Ata kibulu mosi ve vwandaka lenda na kute-lama na mantwala ya yawu. Kana yawu me bwila muntu, ata muntu vwandaka lenda na kukatula yandi yawu. Yawu vwandaka sala nyonso yina yawu vwandaka zola kusala mpe yawu vwan-daka kula.

⁵ «Na ntangu mu vwandaka yindula na mambu yayi, mu talaka nkombo mosi ya mbakala yina katukaka na wesete. Nkombo yango vwandaka tambula na yinza nyonso. Kasi makulu ya yawu vwandaka kuma ve na ntoto. Na kati-kati ya meso ya yawu, ya vwandaka na dimpoka mosi ya ngitukulu.

⁶ Yawu kumaka pene-pene ya dimeme ya mbakala yina mu talaka na mampoka zole, pene-pene ya nzadi. Nkombo kwendaka mbangu na ngolo ya yawu nyonso, samu na kunwanisa dimeme yina ya mbakala.

⁷ Mu talaka wapi mutindu yawu belamaka na dimeme yina. Yandi dasukilaka yawu. Yawu bulaka dimeme mpe zengaka yawu mampoka nyonso zole. Dimeme lendaka ve na kuvibidila. Yawu losaka dimeme ya mbakala na ntoto. Nkombo dyataka dimeme mpe ata muntu lendaka na kukuula dimeme yina na lulendo ya nkombo ya mbakala.

⁸ Nkombo ya mbakala vwandaka lutila dyaka na kuzangama. Kasi na ntangu yawu kumaka na lulendo ya kulutila nene, dimpoka ya yawu

ya nene zenganaka. Mpe na kisika yina vwandaka dimpoka yango, mampoka yiya ya ngitukulu basikaka kuna, mpe yawu vwandaka tala na balweka nyonso yiya, bisika ke katukaka mipepe.

⁹ «Na kati ya mampoka yina, dimpoka mosi basisaka dimpoka ya fyoti. Na ntangu yawu vwandaka kula, yawu vwandaka fidisa lulendo ya yawu na sude, na esete mpe na lweka yina vwandaka yinsi ya kulutila kitoko.

¹⁰ Dimpoka yango vwandaka kula tii yawu kumaka na sika ya binwani ya mazulu. Dimpoka yango bwisaka na ntoto mwa ndambu ya binwani ya mazulu na bambwetete. Mpe dimpoka yango dyataka yawu.

¹¹ Dimpoka kumaka yinda tii yawu kumaka na sika ya Mfumu ya binwani ya mazulu. Dimpoka katulaka munkayulu ya konso kilumbu yina ba vwandaka pesa Mfumu. Mpe dimpoka mwangisaka lufulu ya Yinzo ya longo.

¹² Samu na yimbi ya kulutila, ba yekulaka binwani ya mazulu mpe munkayulu ya konso kilumbu na yisi ya luyalu ya dimpoka. Dimpoka yango losaka butsyelika na ntoto. Dimpoka vwandaka lenda na nyonso yina yawu vwandaka sala.

¹³ «Mu kuwaka Mbazi mosi ya longo vwandaka zonga mpe mbazi ya nkaka ya longo tubaka na yandi: “Tii wapi ntangu ke zingila mambu ya lumoni yayi? Tii wapi ntangu munkayulu ya konso kilumbu ke vwanda dyaka ve? Mpe kumanga kutumama yina ke nataka mwangusulu, ke tatamana na kusalama tii wapi ntangu? Tii bantangu

yikwa ba ke yekula mpe ba ke safula Yinzo ya longo? Tii bantangu yikwa binwani ya mazulu ke vwanda na yisi ya lutumu ya dimpoka?”

¹⁴ Mbazi ya ntete yina vutulaka: “Ya ke sala mafunda zole na bankama tatu (2 300) ya bilumbu, mpimpa na ntangu. Na manima, Yinzo ya longo ke vutuka dyaka mutindu yawu vwandaka.” »

Mbangululu ya lumoni ya zole

¹⁵ «Na ntangu yina, munu Danyele, mu vwandaka yindula na lumoni yayi samu na kubakula nsasa ya yawu. Mu talaka kifwani mosi ya muntu. Yandi vwandaka ya kutelama na mantwala ya munu.

¹⁶ Mu kuwaka ndinga ya muntu yina vwandaka looka kuna na nzadi ya Wulayi. Yawu vwandaka tuba: “Ngabilyele, zabisa bakala yayi nsasa ya lumoni.”

¹⁷ Yandi belamaka na kisika yina mu vwandaka. Na ntangu yina yandi vwandaka belama, mu kumaka na boma ya kulutula mpe mu kubwaka, kizizi na ntoto. Yandi tubaka na munu: “Nge Mwana ya Muntu, zaba ti lumoni yayi ke na kutadila bantangu ya nsuka.”

¹⁸ Na ntangu yandi vwandaka zonzila munu, mu kubwaka kizizi na ntoto mpe mu tabukaka ngambu. Yandi simbaka munu mpe yandi telemisaka munu kaka na kisika yina mu vwandaka.

¹⁹ Na manima, yandi tubaka na munu: “Mu ke lakisa nge mambu yina ke salama na ntangu nkele ya Nzambi ke manisa. Samu ti ya kele na ntangu ba zengaka samu na nsukunu.

²⁰ Dimeme ya mbakala yina nge me tala na mampoka zole, ya kele ni bantinu ya Mede mpe ya Pelese.

²¹ Nkombo ya mbakala yina ke na mika ya mingi, ni ntinu ya ba-Ngeleke. Dimpoka ya nene yina kele na kati-kati ya meso ya yandi, ni ntinu ya ntete.

²² Na manima, dimpoka yina zenganaka. Mampoka yiya ya nkaka bakaka kisika: Mampoka yango kele ni bayinsi ya bintinu yiya, yina ke baka kisika na yinsi ya yina. Kasi bawu ke vwanda ve na lulendo ya mutindu mosi na yandi.

²³ Na ntangu bayinsi ya bintinu yina ke kuma na nsuka, mpe ti bantu ya masumu ke lutila dyaka na kusala masumu, ntinu mosi ya yimbi mpe ya kufuluka na lunangu ke basika.

²⁴ Yandi ke kuma na lulendo mingi. Kasi yawu ke salama ve na ngolo ya yandi mosi. Yandi ke sala ti bamwangusulu ya ngolo kusalama. Yandi ke lenda na nyonso yina yandi ke sala. Mpe yandi ke lenda na kumanisa na kufwa ata bantu yina ke na lulendo mpe bantu ya longo.

²⁵ Na mayela ya yandi, yandi ke lenda na kuvuna bampangi. Na lunangu ya yandi, yandi ke manisa na kufwa bantu mingi yina ke na kutala ti ba ke na kizunu. Yandi ke nwanisa Mfumu ya bamfumu. Ata muntu ke kufwa yandi, kasi yandi ke kufwa kaka mutindu yina.

²⁶ Lumoni yayi ya konso mpimpa mpe ya konso suka yina ba me zabisa nge, ya kele ya tsyelika. Kasi nge, bumba mansweki ya lumoni yayi, samu ti yawu ke salama na bantangu yina ke kwiza na mantwala.”

²⁷ Na yina, munu Danyele, mu lembaka mpe mu belaka bilumbu mingi. Na ntangu mu belukaka, mu vutukilaka na kusadila ntinu. Lumoni yayi talisaka munu boma mingi, mpe mu bakulaka ve nsasa ya yawu.

9

Lusambulu ya Danyele

¹ «Na mvula ya ntete ya kintinu ya Dalyuse, mwana ya Zelezese*, muntu ya dikanda ya Mede, yina ba byekaka ntinu ya yinsi ya kintinu ya bantu ya Babilone,

² na mvula yina ya ntete, munu Danyele, mu vwandaka tanga mabuku samu na kuzaba mambu ya Yave. Mambu yina yandi zabisaka na mumbikudi Yelemya, na yina me tadila lutangu ya bamvula yina mbanza Yelusalemi fwana ku-vwanda kaka ya kumwangana: bamvula makumi nsambwadi.

³ Mu minaka nsoki. Mu lwataka ngoto mpe mu yobilaka bombi. Mu talisaka kizizi na sika ya Mfumu Nzambi, samu na kusambila mpe kubondila yandi.

⁴ Mu sambilaka Yave Nzambi ya munu, samu na kufungula masumu:

«Mfumu, Nzambi ya nene mpe ya nsisi, mulemvo ya nge. Nge yina ke kebaka ngwisani ya nge mpe ke tatamanaka na kulakisa bumbote ya nge na bayina ke zolaka nge mpe ke tumamaka na bantumunu ya nge.

* **9:1** Zelezese nkumbu ya yandi ya nkaka kele: Aseluse

⁵ Beto me sala masumu, beto me sala mambu ya yimbi. Beto me lakisa ti beto kele bantu ya bantima ya yimbi. Beto me balukila nge. Beto me sadila ve bantumunu mpe bansalulu ya misiku ya nge.

⁶ Beto kuwaka ve mambu yina bisadi ya nge, mimbikudi zonzaka na nkumbu ya nge na sika ya bantinu ya beto, na sika ya bamfumu ya beto, na sika ya bankooko ya beto mpe na sika ya bantu nyonso ya yinsi.

⁷ Mfumu, nge ke na ludedomo, kasi beto, beto kele ya kifuluka na nsoni. Ni mutindu yina ya kele bubu yayi samu na bantu ya Yuda, bantu ya Yelusalemi, bantu nyonso ya Isayeli, bayina kele pene-pene mpe bayina kele ntama na bayinsi nyonso, bisika yina nge bingisaka bawu, samu na yimbi yina bawu salaka, na kumanga na kutumama na nge.

⁸ Yave, nsoni ya kulutula samu na beto, beto na bantinu ya beto, bamfumu ya beto mpe bankooko ya beto, samu ti, beto me sumuka na ntadisi ya nge!

⁹ Ata ti beto me balukila nge, kasi nge Mfumu, Nzambi ya beto, nge ke talaka bantu kyadi mpe nge ke lemvokilaka.

¹⁰ Beto tumamaka ve na Yave, Nzambi ya beto, ntangu beto mangaka na kulanda misiku ya yandi, yina yandi pesaka beto, na nzila ya bisadi ya yandi, mimbikudi.

¹¹ Bantu nyonso ya Isayeli me tumama ve na Musiku ya nge. Bawu me kanga makutu na kumanga na kuwa nge. Ni yawu yina, samu na masumu yina beto salaka na ntadisi ya nge, beto

me kuzwa bansingulu mpe masembo ya bandefi, mutindu ya kele ya kusunama na Musiku ya Moyize, kisadi ya Nzambi.

¹² Nzambi, nge me lungisa mambu yina nge zonzaka samu na beto mpe samu na bamfumu yina vwandaka twadisa beto, na kusala ti bampasi ya nsisi kukumina beto. Bampasi yango yina me kubwa na Yelusalemi me salamaka ntete ve na yinza nyonso.

¹³ Mutindu yawu kele ya kusunama na Musiku ya Moyize, bampasi nyonso yayi me kumina beto. Kasi beto bondilaka ve nge samu na kukulula nkele ya nge Yave, Nzambi ya beto. Beto bikaka ve na kusala yimbi. Beto salaka ve mayela ya kulanda butsyelika.

¹⁴ Yave, ni yawu yina nge me sala nyonso samu ti bampasi kukumina beto, samu ti Yave, Nzambi ya beto, nge kele ya kudedama na kati ya bansalulu ya nge nyonso. Kasi beto mangaka na kuwa ndinga ya nge.

¹⁵ «Na ntangu yayi, Mfumu, Nzambi ya beto, nge basisaka bantu ya nge na Ngipiti na ngolo mpe lulendo ya nge mpe nkumbu ya nge kumaka nsangu mutindu yawu kele bubu yayi. Kasi beto, beto me sala masumu, beto me sala yimbi.

¹⁶ Mulemvo ya nge Mfumu, mutindu kele mambu yina nge ke salaka na ludedomo ya nge, katula nkele ya nge ya kulutila na Yelusalemi yina kele mbanza ya nge, mpe mongo ya nge ya longo, samu ti, samu na masumu ya beto mpe yimbi ya bankooko ya beto, bayinsi yina kele pene-pene na beto ke na kufinga Yelusalemi mpe bantu ya nge.

¹⁷ Na ntangu yayi, Nzambi ya beto, kuwa lusambulu munu mpe kubondila yina mu ke na kubondila nge, munu kisadi ya nge. Mfumu, ata samu na nge mosi, tala na bumbote ya nge nyonso Yinzo ya nge ya longo yina me mwangana.

¹⁸ Nzambi ya munu, fungula makutu mpe kuwa munu. Fungula meso mpe tala mutindu mbanza ya beto me mwangana, mbanza yayi yina kele ya nge. Kubondila yina beto ke na kubondila nge ke na kutuba ve ti beto ke na mavanga ya kudedama. Kasi yawu kele samu na kyadi ya nge ya kulutila.

¹⁹ Mfumu, kuwa beto! Mfumu, lemvokila beto! Mfumu kuwa beto mbote mpe sala. Nzambi ya munu kuingila ve, samu ti mbanza yayi kele ya nge mpe bantu yayi kele ya nge.»

Mbazi Ngabiyele pesaka mbangululu ya balumingu makumi nsambwadi na nsambwadi

²⁰ «Mu vwandaka ntete na kati ya lusambulu. Mu vwandaka fungula masumu ya munu mpe ya bantu ya Isayeli, bantu ya munu. Mpe mu vwandaka bondila Yave, Nzambi ya munu, samu na mongo ya longo ya Nzambi ya munu.

²¹ Kasi na ntangu mu vwandaka sambila, mbazi Ngabiyele yina mu talaka ntete na lumoni na kifwani ya muntu, kwizaka na sika ya munu na nswalu mutindu ndeke, na ngunga yina ba ke pesaka munkayulu ya nkokila.

²² Yandi lwengisaka munu mutindu yayi: “Danyele, ntangu yayi, mu me basika samu na kwiza pesa nge mayela.

²³ Na ntangu nge bandaka na kubondila, Nzambi zonzaka dyambu. Mu me kwiza samu na kuzabisa nge yawu, samu ti nge kele ya kuzolakana. Zaba mbote dyambu yayi mpe kuzwa mayela ya kubakula nsasa ya lumoni yayi.

²⁴ Ba me zenga balumingu makumi nsambwadi, samu na bantu ya nge mpe samu na mbanza ya nge yina kele ya longo. Yawu kele samu na kusukisa kondwa kutumama, na kusukisa masumu, mpe kukatula masumu. Ya kele samu ti ludedomo ya bantangu nyonso kusalama, samu ti lumoni mpe mbikululu kusalama, mpe samu ti ba byeka dyaka kisika ya kulutila longo.

²⁵ Nge fwana kuzaba mpe kubakula ti: katuka ntangu yina Nzambi zonzaka dyambu ya mvutukulu na Yelusalemi samu na kuyidika mpe kutunga dyaka Yelusalemi tii na ntangu yina mfumu yina ba byekaka ke kwiza, yawu ke sala balumingu nsambwadi. Na kati ya balumingu makumi sambanu na zole, mbanza mpe bibaka ya lukengolo ke tungama dyaka. Kasi yawu ke vwanda bantangu ya mpasi mingi.

²⁶ Na manima ya balumingu makumi sambanu na zole yina, ba ke kufwa muntu mosi yina ba byekaka mpe ata muntu ke nwanina yandi. Na yina me tadila mbanza mpe Yinzo ya longo, bantu ya mfumu mosi ke kwiza mwangisa yawu. Kasi mfumu yango ke kufwa na lulendo ya nkele ya Nzambi. Tii na lufwa ya yandi, yandi ke nwana bamvita ya mwangusulu mutindu pesamaka nzengolo ya yawu.

²⁷ Yandi ke kwika bantu mingi na kusala ngwisani ya lumingu mosi na yandi. Na kati-kati ya lumingu, yandi ke sala ti ba kupesaka dyaka ve minkayulu mpe makabu. Kimwangisi yina ke sala mambu ya yimbi mpe ya busafu tii ntangu mwan-gusulu yina Nzambi zengaka samu na kimwangisi ke kubwidila yandi.”»

10

Lumoni ya tatu: Muntu yina lwataka binkuti ya lino

¹ Na mvula ya tatu ya kintinu ya Siluse ntinu ya Pelese, Nzambi zabisaka mambu ya yandi na Danyeale yina ba vwandaka bokila Beletesasale. Mambu yango kele ya tsyelika mpe yawu ke na kulakisa ti mvita ya nene ke na kukwiza. Danyeale yindulaka mingi samu na mambu yango, mpe yandi bakulaka nsasa ya yawu na kati ya lumoni.

² «Na kati ya bilumbu yina, munu Danyeale, mu salaka balumingu tatu na kati ya bufwidi.

³ Mu vwandaka kudya ve madya ya kitoko. Mbisi to vinu vwandaka kota ve na yinwa ya munu. Mu vwandaka tula ve mananasi na nzutu, tii ntangu balumingu tatu kwizaka manisa.

⁴ Na kilumbu ya makumi zole na yiya ya ngonda ya ntete, munu, mu vwandaka na kumu ya nzadi ya nene yina ba ke bokilaka Tingele.

⁵ Mu talaka muntu mosi yina vwandaka ya kulwata binkuti ya lino. Yandi vwandaka ya kulwata mukaba ya wolo ya mbote ya Ufaze.

⁶ Nzutu ya yandi vwandaka mutindu ditadi ya ntalu yina ba ke bokilaka kizolite. Kizizi ya

yandi vwandaka lezima mutindu nsemo. Meso ya yandi vwandaka mutindu milaka ya tiya. Makulu mpe maboko ya yandi vwandaka lezima mutindu bisengo ya mbwaki ya kitoko. Ndinga ya yandi vwandaka mutindu makelele ya nkonga ya bantu.

⁷ Kaka munu mosi Danyeleye talaka lumoni yayi. Bantu yina vwandaka na munu talaka yawu ve. Kasi bawu kumaka na boma ya kulutila mpe bawu kimaka samu na kwenda bumbama.

⁸ Mu bikanaka kaka munu mosi na kutala lumoni yayi ya nene. Nzutu ya munu nyonso lembaka. Kizizi ya munu sobaka mpe mu kumaka mutindu mbevo. Mu vwandaka dyaka ve na ngolo.

⁹ Mu kuwaka ndinga ya muntu yina vwandaka zonza. Mpe na ntangu mu kuwaka ndinga ya yandi, mu kubwaka kizizi na ntoto mpe mu tabukaka ngambu.

¹⁰ Na yina, diboko mosi simbaka munu mpe yawu vumbulaka munu. Mu vumbukaka ya kufukama maboko na ntoto na kutekita nyonso.

¹¹ Na manima, yandi tubaka na munu: “Danyeleye, nge yina kele ya kuzolakana, nge fwana kuvisa mambu yayi mu ke na kuzabisa nge. Vwanda kaka ya kutelama na kisika yina nge kele, samu ti na ntangu yayi ba me fidisa munu na sika ya nge.” Ntangu yandi zabisaka munu mambu yina, mu telamaka na kutekita nyonso.

¹² Yandi tubaka dyaka na munu: “Danyeleye, kutala boma ve! Kubanda na kilumbu ya ntete yina nge bakaka lukanu ya kuvisa mpe ya kukuluka na mantwala ya Nzambi ya nge, Nzambi kuwaka

lusambulu ya nge. Ni yawu yina, munu, mu me kwiza samu na kupesa nge mvutu.

¹³ Mbazi yina ke kebaka kimfumu ya Pelese vwandaka kanga munu nzila bilumbu makumi zole na mosi. Kasi Mikayele, mosi na bamfumu ya bambazi kwizaka sadisa munu. Mu vwandaka kaka kuna pene-pene ya bantinu ya Pelese.

¹⁴ Na ntangu yayi, mu me kwiza samu na kupesa nge mayela ya kubakula mambu yina ke kumina bantu ya nge na bilumbu yina ke kwiza na mantwala. Samu ti, ya ke dyaka na lumoni yina me tadila bantangu yina.”»

¹⁵ «Na ntangu yandi vwandaka zonzila munu mambu yayi, mu sikikaka meso na ntoto mpe mu vwandaka swii.

¹⁶ Kasi mbazi mosi yina vwandaka na kifwani ya muntu kwizaka simba bikoba ya munu. Mu fungulaka yinwa samu na kuzonza na muntu yina vwandaka ya kutelama na mantwala ya munu: “Mfumu ya munu, samu na lumoni yayi, mu me kuma na boma ya kulutila mpe mu kele dyaka na ngolo ve.

¹⁷ Wapi mutindu, munu kisadi ya nge, mu lenda kusolola na nge Mfumu ya munu? Ngolo ya munu nyonso me manisa mpe kiwumunu ya munu ke na kusuka.”

¹⁸ Na yina, mbazi yina vwandaka na kifwani ya muntu simbaka dyaka munu, mpe yandi pesaka dyaka munu ngolo.

¹⁹ Na manima, yandi tubaka na munu: “Kutala boma ve, nge yina kele ya kuzolakana! Bika ti kizunu kuvwanda na nge! Vwanda na kibakala,

kuzwa dyaka ngolo!” Na ntangu yandi vwandaka zonza na munu mambu yayi, mu bandaka na kuzwa dyaka ngolo. Na yina, mu tubaka: “Mfumu ya munu, zonza ya nge, samu ti nge me pesa dyaka munu ngolo.”

²⁰ Yandi tubaka dyaka na munu: “Nge zaba samu na yinki mu me kwiza na sika ya nge? Na ntangu yayi, mu ke vutuka na kwenda nwanisa mbazi ya Pelese. Na ntangu mu ke kwenda, ni mbazi ya ba-Ngeleke ke kwiza.

²¹ Kasi mu ke na kuzabisa nge mambu yina kele ya kusonama na dibuku ya butsyelika. Ata muntu ke na kusadisa munu samu na kunwanisa bawu. Kaka ni mbazi ya beno Mikayele.”»

11

¹ Munu, na mvula ya ntete ya kintinu ya Danyuse, mu-Mede, mu vwandaka kintwadi na yandi samu na kupesa yandi ngolo mpe kukenga yandi.

² Na ntangu yayi, mu ke na kuzabisa nge butsyelika yayi:

Mvita na kati ya bantinu ya node na bantinu ya sude

«Bantinu tatu ke landasana na kimfumu ya Pelese. Na manima, ntinu ya yiya yina ke kwiza ke kuzwa bimvwama ya kulutula mingi na bayina nyonso ya nkaka. Ntangu yandi ke kuma na ngolo samu na bimvwama ya yandi, yandi ke sala nyonso samu na kunwanisa yinsi ya kintinu ya ba-Ngeleke.

³ Kasi ntinu mosi yina kele kinwani ya ngolo ke kuma ntinu kuna na ba-Ngeleke. Yandi ke yala

na lulendo nyonso mpe yandi ke sala mambu yina yandi ke zola.

⁴ Kasi ntangu yandi ke vwandisa mbote kimfumu ya yandi, yinsi ya kintinu ya yandi ke mwan-gana. Yawu ke kabuka na balweka nyonso yiya, bisika ke katukaka mipepe. Ata muntu ya dikanda ya yandi ke yingana na kisika ya yandi, mpe ke yala na lulendo mutindu yandi, samu ti ba ke katula bawu kintinu, mpe yawu ke kuma ya bantu ya nkaka.»

⁵ «Ntinu yina ke yala na sude ke kuma na lulendo ya ngolo. Kasi mosi na bamfumu yina ke sala na yandi ke lutila yandi ngolo, mpe ke yala na lutumu ya kulutila ya ntinu.

⁶ Na manima ya mwa bamvula, bawu ke wisana: ndumba ya ntinu ya sude ke kwelana na ntinu ya node, samu na kusala ngwisani. Kasi kento yina ke keba ve lulendo ya kimfumu ya yandi, mutindu mosi mpe bakala ya yandi ke keba ve lulendo ya kimfumu ya yandi, ba ke kufwa yandi. Ba ke kufwa kento yina na bayina nataka yandi, na tata ya yandi mpe na mwana ya yandi yina zolaka sadisa yandi na ntangu yina.

⁷ Muntu mosi ya dikanda ke baka kisika ya tata ya kento yina. Yandi ke kwiza nwanisa mukangu ya binwani ya ntinu ya node. Yandi ke kota na kati ya kisika ya bibaka ya lukengolo ya ntinu ya node. Yandi ke nwanisa binwani mpe yandi ke nunga bawu.

⁸ Yandi ke nata na Ngipiti biteki ya banzambi ya bawu, mutindu bimvwama yina ba me kuzwa na mvita. Biteki yina ba salaka na bisengo mpe na bima ya mbote yina ba yidikaka na wolo mpe na

palata. Na manima, yandi ke vwanda ntama na ntinu ya node na mwa bamvula.

⁹ Ntinu ya node ke kwenda nwanisa yinsi ya kintinu ya sude. Na manima, yandi ke vutuka na yinsi ya yandi.»

¹⁰ «Bana ya ntinu ya node ke kubama samu na mvita, bawu ke vukisa nkonga ya nene ya binwani ya bawu. Mosi na kati ya bawu ke kwenda na mvita na binwani ya yandi. Yandi ke luta ndilu ya yinsi yina, mpe yandi ke kwenda fuluka kuna mutindu nyamba ya maza ya nzadi. Na manima, na kuvutuka ya yandi, yandi ke tatamana mvita ya yandi tii na kwenda nwanisa kisika ya bibaka ya lukengolo ya ntinu ya sude.

¹¹ Ntinu ya sude ke dasuka mpe yandi ke kwenda nwanisa ntinu ya node. Ntinu ya node ke kutikisa nkonga ya nene ya binwani. Kasi bawu nyonso ke kubwa na mantwala ya ntinu ya sude.

¹² Ntangu ntinu ya sude ke nata nkonga yina, lunangu ya yandi ke lutila mpe yandi ke kufwa makumi mingi ya mafunda ya bantu ya bawu. Kasi yandi ke nunga ve.

¹³ Ntinu ya node ke vutuka. Yandi ke kutikisa nkonga ya nene ya binwani kuluta nkonga ya ntete. Na manima ya mwa bamvula, yandi ke kwenda na nkonga ya nene ya binwani na binwanunu ya kusakana ve.

¹⁴ Na bantangu yina, bantu mingi ke sosa na kunwanisa ntinu ya sude. Na kati ya bantu ya nge Danyele, bantu ya myangu ke nwanisa yandi mpe, samu na kulungisa lumoni. Kasi bawu ke nunga ve.

¹⁵ Ntinu ya node ke kwiza. Yandi ke kwiza

nwanisa mbanza mosi ya kutungama na bibaka ya lukengolo. Na yina, yandi ke fulusa ntoto na bibaka ya mbanza yango samu na kunwanisa yawu. Bankonga ya binwani ya ntinu ya sude na binwani ya yandi ya ngolo ke lenda ve ata fyoti na kuvibidila na mantwala ya bambeni. Bawu ke vwanda ve na ngolo ya kuvibidila ya mantwala ya bawu.

¹⁶ Ntinu ya node ke sala konso mutindu yina yandi ke zola samu ti, ata muntu ke kakidila yandi. Yandi ke kwenda vwanda na yinsi ya kulutula kitoko, na kufwa to kumwangisa mutindu yandi zola.

¹⁷ Na manima, yandi ke baka lukanu ya kwiza na lulendo nyonso ya yinsi ya kintinu ya yandi. Yandi ke zola kutula kiwisa na kati ya yandi na ntinu ya sude. Na yina, yandi ke kwelisa mwana ya yandi ya kento na ntinu ya sude, na dibanza ya kubwisa yandi. Kasi yawu ke salama ve, mpe yandi ke nunga ve na mayela ya yandi ya yimbi.

¹⁸ Na yina, yandi ke baluka na kisanga yina kele pene-pene ya mubu. Yandi ke botola bisika mingi tii na ntangu yina mfumu mosi ya binwani ke kwiza sukisa lunangu ya yandi, mpe ke futisa yandi yimbi yina yandi ke sala.

¹⁹ Na manima, yandi ke balukila bambanza yina kele ya kutungama na bibaka ya lukengolo, na yinsi ya yandi mosi. Kasi, yandi ke lenda ve. Yandi ke kufwa mpe yandi ke talana dyaka ve.

²⁰ Muntu ya nkaka ke baka kisika ya yandi. Muntu yina ke tula munkwamisi mosi ya yimbi na yinsi ya kulutula kitoko yina kele na yinsi ya kintinu ya yandi. Kasi na mwa bilumbu, ba ke

kufwa ntinu yina. Lufwa ya yandi ke salama ve na nkele to na mvita.»

²¹ «Muntu yina ke baka kisika ya yandi, ba ke tala yandi muntu ya mpamba. Ba ke byadisa yandi ve kimfumu ya kintinu. Muntu yango ke sadila mayela ya yimbi na kubaka kintinu, na ntangu yinsi ke vwanda na kati ya kizunu.

²² Bankonga ya binwani yina ke kwiza nwanisa yandi ke lenda ve na kununga yandi. Yandi ke manisa na kununga bawu. Yandi ke kufwa mpe mfumu ya bantu ya ngwisani.

²³ Bantu ya nkaka ke sala bangwisani na yandi. Kasi yandi ke sadila bangwisani yina samu na kuvuna bawu. Mpe yandi ke kula na kimfumu mpe lulendo ya luyalu ya yandi ke kuma nene, ata ti bantu mingi ve ke vwanda na yandi.

²⁴ Na ntangu ya kizunu, yandi ke kwenda na bizunga yina me lutila bimvwama na yinsi. Yandi ke sala mambu yina batata na bankooko ya yandi mekaka ve na kusala. Yandi ke botola bima na bimvwama nyonso ya yinsi. Yandi ke kabula yawu na bantu yina vwandaka na yandi. Yandi ke kubika mabanza ya kumwangisa bisika ya bibaka ya lukengolo. Kasi nyonso yina ke zingila kaka mwa ntangu fyoti.»

²⁵ «Na ngolo mpe na kibakala ya yandi, yandi ke kwenda na nkonga ya nene ya binwani na kwenda nwanisa ntinu ya sude. Ntinu ya sude ke kubama samu na kunwanisa nkonga yina ya nene mpe ya ngolo mingi. Kasi yandi ke lenda ve, samu ti ba ke sadila yandi bamfundu ya yimbi.

²⁶ Bayina ke kudyaka kintwadi na yandi ke tekisa yandi. Nkonga ya binwani ya yandi ke lenda

ve na kununga, mpe bawu mingi ke kufwa.

²⁷ Na yina me tadila bantinu nyonso zole, bawu ke sosa na kusala yimbi. Bawu ke na kudya kisika mosi, kasi bawu ke zonza mambu ya luvunu. Kasi ata dyambu ke salama, samu ti nsuka ke kuma na ntangu yina Nzambi zengaka.

²⁸ Ntinu ya node ke vutuka na yinsi ya yandi na bimvwama mingi. Kasi na kuvutuka, yandi ke sosa na kulungisa lukanu ya ntima yimbi ya yandi na sika ya bantu yina Nzambi salaka ngwisani na bawu. Na manima, yandi ke vutuka na yinsi ya yandi.»

²⁹ «Ntangu yina Nzambi zengaka ke lunga. Ntinu ya node ke kwenda nwanisa dyaka yinsi ya kintinu ya sude. Kasi na mbala yayi, mambu ke salama dyaka ve mutindu yawu salamaka na mbala ya ntete.

³⁰ Bantu yina ke katuka na lweka ya mubu ya Meditelane ke kwiza na masuwa samu na kwiza nwanisa yandi. Na yina, yandi ke lemba nzutu mpe yandi ke vutuka na nzila. Na nkele ya yandi, yandi ke kwenda sala yimbi na bantu yina Nzambi salaka ngwisani ya longo na bawu. Kasi yandi ke wisana dyaka na bayina kele ve ya kukwikama na Ngwisani ya longo.

³¹ Binwani yina yandi ke fidisa ke kwenda sumuna Yinzo ya longo yina kele ya kutungama na bibaka ya lukengolo. Yandi ke sala ti ba kupe-saka dyaka ve munkayulu ya konso kilumbu, mpe ke tula kuna busafu yina ke nataka mwangusulu.

³² Ntinu yandi mosi ke leba bantu na kubika

kiminu samu ti bawu manga na kuvwanda ya kukwikama na ngwisani. Kasi bayina nyonso ke tatamana na kuvwanda ya kukwikama na Nzambi ya bawu ke vwanda na ngolo mpe bawu ke vibidila.

³³ Bayina kele na mayela na kati ya bawu ke longa bantu mingi ya nkaka. Kasi na mwa ntangu, bawu ke tala mpasi mingi, samu ti ba ke kufwa bawu. Ba ke yoka ba ya nkaka, ba ke tula ba ya nkaka na boloko. Mpe ba ke botola bima ya bawu.

³⁴ Na kati ya bankwamusu yayi, ba ke kuzwa kaka lusalusu ya ndambu. Bantu mingi na bayina ke kwiza vwanda kintwadi na bawu ke sala yawu na bantima zole.

³⁵ Na kati ya bantu ya mayela, mingi ke tala mpasi. Mpasi yina ke Vedisa bawu, mpe yawu ke kumisa bantima ya bawu mpembe samu na kukubama na kilumbu ya nsuka. Samu ti, yawu ke ntangu yina Nzambi zengaka.»

³⁶ «Ntinu ke sala mutindu ntima ya yandi ke tumisa yandi. Yandi ke kuma na lunangu ya kulutila. Yandi ke tala ti yandi me lutila banzambi nyonso, mpe yandi ke banda na kuzonza mambu ya kufwanakana ve na Nzambi ya banzambi. Nkumbu ya yandi ke kuma nsangu tii na ntangu yina nkele ya Nzambi ke talana. Na yina, nzengolo ya Nzambi ke salama.

³⁷ Ntinu ke zitisa ve banzambi yina bankooko ya yandi vwandaka sambila to nzambi yina bakento vwandaka zola mingi na kusambila. Yandi ke zitisa ata nzambi mosi, samu ti yandi mosi ke kukizangula na zulu ya banzambi nyonso.

³⁸ Kasi yandi ke sambila nzambi ya bisika ya

bibaka ya lukengolo, nzambi yina bankooko ya yandi zabaka ve. Yandi ke sambila nzambi yango na kupesaka yawu wolo, palata, matadi ya ntalu mpe bima ya nkaka ya mfunu.

³⁹ Yandi ke nwanisa bambanza yina kele na bibaka ya lukengolo na lusalusu ya nzambi mosi ya nzenza. Bayina nyonso ke ndima na kusambila nzambi yina, yandi ke zangula bawu. Yandi ke pesa bawu lutumu ya kutwadisa bantu mingi, mpe yandi ke pesa bawu bantoto mutindu ndandu.»

⁴⁰ «Na ntangu ya nsuka, ntinu ya sude ke nwanisa yandi. Kasi ntinu ya node ke kwiza kunwanisa ntinu ya sude mutindu kitembo, na bapusu-pusu ya yandi ya mvita, bampunda mpe masuwa mingi. Yandi ke kota na bayinsi nyonso mpe ke kwenda fuluka kuna mutindu nyamba ya maza ya nzadi.

⁴¹ Yandi ke kota na ngolo na yinsi yina me lutila kitoko mpe bantu mingi ke kufwa. Kasi bantu ya Edome, ya Mowabe mpe bamfumu ya binwani ya ba-Amone ke vuuka.

⁴² Yandi ke yalumuna lutumu ya yandi tii na bayinsi nyonso. Yinsi ya Ngipiti mpe ke lenda ve na vuuka.

⁴³ Yandi ke botola bimvwama ya Ngipiti mutindu wolo, palata mpe bima nyonso ya ntalu. Bantu ya Libi mpe ya Etyopi ke tumama na yandi.

⁴⁴ Kasi bansangu yina ke katuka na esete mpe na node ke talisa yandi boma. Na yina, yandi ke basika na nkele nyonso samu na kumanisa na kufwa bantu mingi.

⁴⁵ Yandi ke kwenda tula bayinzo ya lele ya

kintinu ya yandi na kati-kati ya mibu, na kisika yina ke na mongo yina me lutila kitoko, mongo ya longo. Na manima, nsukunu ya yandi ke kwiza. Yandi ke kufwa mpe ata muntu ke sadisa yandi.»

12

Ntangu ya bampasi mpe luzingu ya malu-malu

¹ «Mbazi zabisaka dyaka munu: Na ntangu yina, Mikayele, mfumu ya bambazi yina ke kebaka bantu ya nge ke telama. Ya ke vwanda ntangu ya mpasi mutindu mpasi yina me salamaka ntete ve, katuka ntangu bayinsi bandaka tii na ntangu yayi. Na ntangu yango, bantu ya nge ke vuuka. Bayina ke vwanda ya kusonama na kati ya dibuku.

² Bantu mingi yina kele na kati ya bandyamu ke vumbuka. Ba ya nkaka ke vumbuka samu na luzingu ya bantangu nyonso, ba ya nkaka ke vumbuka samu na nsoni mpe mpasi ya bantangu nyonso.

³ Bantu yina ke na mayela ya kuswasikisa, bawu ke lezima mutindu ke lezimaka muludi yina kele na dizulu. Bayina ke nata bampangi na ludedomo, bawu ke lezima bantangu nyonso mutindu bamb-wetete.

⁴ Nge Danyele, bumba mambu yayi mutindu mansweki mpe kuzabisa ve mambu ya dibuku yayi tii na ntangu ya nsuka. Bantu mingi ke sosa na kuzaba yawu mpe luzabu ke lutila.»

Ntangu ya nsuka kele mansweki

⁵ «Munu Danyele, na ntangu mu vwandaka kuzwa lumoni yayi, mu talaka babakala zole kutelama na balweka nyonso zole ya nzadi, konso muntu na lweka ya yandi.

⁶ Mosi na bawu zonzaka na muntu yina vwandaka ya kutelama na zulu ya maza ya nzadi, ya kulwata binkuti ya lino, yandi tubaka: “Wapi ntangu ke suka mambu ya ngitukulu yayi?”

⁷ Muntu yina vwandaka ya kutelama na zulu ya maza ya nzadi, ya kulwata binkuti ya lino, yandi nangunaka maboko ya yandi na zulu, ya lubakala na ya lumoso. Mpe mu kuwaka yandi na kudya ndefi na kutuba: “Na nkumbu ya Nzambi yina kele moyo bantangu nyonso, mambu nyonso yayi ke zingila bamvula tatu na ndambu. Yawu ke suka na ntangu yina ngolo nyonso ya bantu ya longo ke manisa.”»

⁸ «Munu Danyele, mu kuwaka mambu yayi, kasi mu bakulaka ve nsasa ya yawu. Na yina, mu tubaka: “Mfumu ya munu, mambu yayi ke suka wapi mutindu?”

⁹ Yandi vutulaka: “Danyele, kwenda ya nge, samu ti mambu yayi kele mansweki. Yawu ke vwanda ya kubumbama tii na ntangu ya nsuka.

¹⁰ Bantu mingi ke kuma ya Kuvedila. Bantima ya bawu ke kuma mpembe mpe bankwamusu yina bawu ke tala ke sala ti bawu kuma bantu ya kulunga. Bantu ya yimbi ke tatamana na kusala yimbi. Bantu ya yimbi ke bakula ata kima. Kasi bayina ke vwanda na mayela ya kuzaba na kuswasikisa, bawu ke bakula nsasa ya mambu yina ke na kusalama.

¹¹ Kubanda na ntangu yina ba ke sala ti ba kupe-saka dyaka ve Minkayulu ya konso kilumbu, samu ti busafu yina ke nata mwangusulu kusalama na Kiyokolo ya minkayulu, yawu ke sala bilumbu funda mosi na bankama zole na makumi yivwa (1 290).

¹² Kyese na bayina ke vingila tii bilumbu funda mosi na bankama tatu na makumi tatu na tanu (1 335).

¹³ Nge Danyele, vibidila tii na nsuka. Nge ke kuzwa mvundulu mpe nge ke telama dyaka samu na kuyamba kikunku ya nge na bilumbu ya nsuka.”»

Mambu ya Nzambi
The Holy Bible in the Kitoba language of Congo
Bible entier en Kituba de Congo-Brazzaville

copyright © 2025 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kituba)

Contributor: Wycliffe USA

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14 May 2025

a854b3e0-daa0-5e79-9026-5b48865cc4ea